

XIX. YÜZYIL ŞAİRİ MUHÎT VE ŞİİRLERİ XIX. CENTURY POET MUHÎT AND POEMS

SEVDA ÖNAL KILIÇ

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Assist. Prof. Dr., Ataturk University Faculty of Letters Department of Turkish Language and Literature

sevdaonal@atauni.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0003-4497-8409>

GÜLTEN AKYOL

Y. Lisans Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
M.A. Stud., Ataturk University Institute of Turkish Researches

gulten-1993@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-1429-3409>

Atıf / Citation

Önal Kılıç S.- Akyol, G. 2020. "XIX. Yüzyıl Şairi Muhît ve Şiirleri". *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute*. 67, (Ocak-January 2020), 53-111

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü- *Article Types* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi- *Received Date* : 01.08.2019
Kabul Tarihi- *Accepted Date* : 30.12.2019
Yayın Tarihi- *Date Published* : 31.01.2020
 : <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat4304>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by *iThenticate* programında bu makale taranmıştır.

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - *Journal of Turkish Researches Institute*

TAED-67, Ocak - January 2020 Erzurum. ISSN-1300-9052

www.turkiyatjournal.com

<http://dergipark.gov.tr/ataunitaed>

XIX. YÜZYIL ŞAİRİ MUHÎT VE ŞİİRLERİ XIX. CENTURY POET MUHÎT AND POEMS

SEVDA ÖNAL KILIÇ- GÜLTEN AKYOL

Öz

Klasik Türk edebiyatının son dönemi, şair, şiir, poetik tavırlar ve şiir çevreleri açısından oldukça renkli ve zengin bir niteliğe sahiptir.

Bu dönemde yaşanan sosyal değişim ve dönüşümler, bir yandan şiirin konularını genişletmiş diğer yandan yeni ve farklı edebî türlerin de ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bütün bunlar, beraberinde yeni bir edebî zevki ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmanın konusu olan Muhît'in şiirleri de geleneksel üslup ve kavramlar çerçevesinde yeni söylem arayışları ile dikkat çekmektedir. Aynı zamanda incelenen şiirlerde şairin içinde bulunduğu, dönemin aydınlarının bir araya geldiği, Hoca Neş'et muhiti ve saray bürokrasinin kültürel ilişkileri ve edebî anlayışlarının izlerini görmek de mümkündür.

Muhît hakkında tezkirelerde, edebiyat tarihlerinde ve diğer kaynak eserlerde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Muhît'e ait şiirler, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 3284/1 arşiv numarasına kayıtlı olan bir mecmua içerisinde yer almaktadır.

Çalışmada öncelikle, Muhît'in şiirleri, şekil ve muhteva açısından incelenmiş, şiirler üzerinden dönemin kültür hayatı ve edebiyatı üzerine değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Son olarak Muhît'in şiirlerinin transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: XIX. yüzyıl Türk edebiyatı, Muhît, Hoca Neş'et.

Abstract

The last period of classical Turkish literature is quite colorful and enriched with poets, poetry, poetic attitudes and poetry environments.

The social changes and transformations experienced in this period, on the one hand, expanded poetry subjects, on the other hand, prepared the ground for the emergence of new and different literary genres. As a result of all these, a new literary genre has been introduced. The poems of Muhît, which is the subject of this study, draw attention with their search for new discourse within the framework of traditional styles and concepts. At the same time, it is possible to see the traces of the cultural relations and literary understandings of the Hoca Neş'et neighborhood and the palace bureaucracy in the poems examined, where the poets is in the intellectuals of the period come together.

There is no information about Muhît in the tezkires, literary histories and other source works. The poems of Muhît are included in a journal registered to the archive number of the National Library Manuscript Collection 06 Mil Yz A 3284/1.

In this study, firstly, the poems of Muhît are examined in terms of form and content and the poems are tried to be evaluated on the cultural life and literature of the period. Finally, the transcribed text of Muhît's poems are given.

Key Words: 19th. Century Turkish Literature, Muhît, Hoca Neş'et.

Structured Abstract

The subject of this study is poets and poems named Muhîr who lived XIX. century in Istanbul.

The last classical period of classical Turkish literature called XVIII. century, nurtured by tradition, has also brought about a number of innovations and changes. The changing people of the Ottoman society formed a changing society and this situation was clearly reflected in the literary works. Considering the whole history of Turkish literature XVIII. century, the increase in the number of poetry and poets, as well as the search for new discourse. Turkish literature XVIII. century, these characteristics exhibited in the XIX. century is observed in the first half. In this study, the poems of Muhîr will be examined reflects the general features of XIX. century classical Turkish poetry.

Available biographical sources and literary histories and XVIII. and XIX. century works on Turkish literature there is no poet named Muhîr. For this reason, the only reference source that we have when creating the biography of the poet is the poems he wrote. Historical poems, III. Selim and IV. Mustafa during the poet we learned that he was in close relationship with the palace, again according to his own statement IV. Mustafa's secret secretary. The historical verses written by Muhîr between 1801-1808 are like daily records of the bureaucracy and social life of the poet. When these historical views are examined, the poet, poem of write for Selim III (p. 1789-1807)'s built in the district of Üsküdar Great Selimiyye Mosque and Sultan IV. Mustafa (p.1807-1808) written from the cülûsiye emerges that lived during the period of these sultans. In addition, the history poem he wrote in the name of IV. Mustafa, we find out that the sultan was a secret clerk. Another biographical information we have obtained from Muhîr's poems is his relationship with the famous teacher and intellectual Hoca Neş'et of the period, especially his proximity to the teacher's demand.

Muhîr's poems in the National Library Collection located in Yz. A. 3284/1 is located within the registered journal. There are belonging to Muhîr, 3 nazm, 19 kata-i kebire, 2 kasides, 1 muhammes, murabba, 1 tahmis, 47 gazels, one of which is between nat's, and 19 müfret in 100 poems written.

In Muhîr's gazels, it is seen that classical Turkish poetry maintains its traditional ode structure and style and mostly prefers to write in a lyric, minstrel manner. He is familiar with the common art and art of classical Persian and Turkish literatures and his mastery of poetic language is most visible in his gazels. The images he uses in his gazels reveal the dominance of the traditional symbols of classical Turkish poetry and the world of meaning. In his writings to praise Hz. Muhammad, the use of religious terminology has come to the fore with traditional images.

Muhîr used a simple, understandable and fluent language of poetry. However, especially in the gazels, the language is not very heavy, although Arabic and Persian words, long sentences are found in the parts of the traditional poetry is well-known and shows the command of the language. His command of Arabic and Persian gave him the opportunity to use Ottoman Turkish successfully, fluently and comfortably.

In the classical Turkish poetry tradition, poets evaluated their own poems from time to time and found the opportunity to express their opinions about poetry and art. It can be said that Muhîr found a basis for expressing his poetic views especially in his gazels. The inclusion of poets in a common literary environment and their similar poetic attitudes are particularly evident in the practice of collective ode and compensation.

On the one hand, these poetry practices allow poets to train themselves through the modeled poet / poet, while also reflecting a common attitude and poetic stance. Especially the tahmis and poets in the musammat show their literary and poetic affinities and tastes. In this respect, Muhîr's writing poems on the poems of Hoca Neş'et, Enderunlu Vâsıf, Aynî, Râsih and Halim Giray reveals the possibility that they are in a common environment with the poets in question and that they are in a poetic proximity.

The poems of Muhîr, which is the subject of the study, continue the tradition written in classical style and have a remarkable feature with their search for new discourse. The traces of the poet's search for new genres and forms have emerged especially in different essays in compensation and nazire

gazels. He expressed these experiments with cliché definitions such as “nev-zemîn, zemîn-i sâde, nev-gazel, zemîn-i nev”.

The poems that are the subject of the study show the traditional structure and content features of classical Turkish poetry in general. The presentation of religious and social content in the gazel verse form, which can be considered as a reflection of the search for innovation that emerged after the 16th century, also has characteristic features such as placing details about the poet-protector relationship within the gazel verse form.

As in all classical Turkish literature, love has been the most effective subject of Muhîr's ability to demonstrate poetry. Religion, social life and bureaucratic relations are other topics that Muhîr dealt with in his poems.

It is possible to say that the poems of Muhîr, whose transcribed text was analyzed and examined in this study, reflect the characteristics of XIX century classical Turkish poetry in terms of verse forms, new attempts in genres and poet's poetic attitude.

Giriş

Edebiyat eserleri bütün sanat eserleri gibi ortaya çıktığı toplumun değerlerini, inançlarını, entelektüel ve estetik seviyesini yansıtır. Bu bakış açısıyla incelendiğinde Osmanlı toplumunun tarihi süreci içerisinde yaşadığı değişim, dönüşüm ve yenileşmelerin izleri edebî eserlerde okunabilir.

Klasik Türk edebiyatının Son Klasik Dönemi olarak adlandırılan XVIII. yüzyıl, gelenekten beslenmekle birlikte, birtakım yenilikler ve değişimler de ortaya çıkarmıştır. Osmanlı toplumunun değişen insanı, beraberinde değişen bir toplumu oluşturmuş bu durum da belirgin bir şekilde edebiyat eserlerine yansımıştır.

XVIII. yüzyıl klasik Türk edebiyatı, *daha çok renkli, zengin ve eklektik bir görünüm arz etmektedir. Anlamdan ziyade sese önem veren, açık, tabii, zarif bir söyleyişe dayanan klasik üslup; bu üslup içinde kalmakla birlikte ses yerine anlamı (fikri) ön plana çıkaran tebliği (hikem, didaktik) üslup; anlamın ön plana çıktığı, girift ve yeni mazmunlarla yüklü muğlak, tasannulu söyleyişe dayanan bedii üslup (Sebk-i Hindi) ve konuşma diline ait deyişlerle yüklü, külfetsiz, açık bir söyleyişe yaslanan mahalli/folklorik üslup* (Horata 2009: 45), bu dönemin belirgin edebî çizgilerini oluşturmuştur. Kaynaklarda şiir ve şair asrı olarak değerlendirilen XVIII. yüzyılda, yapılan bir araştırmaya göre, 1322 şair yetişmiştir (Çeltik 1998: 49-85). Ancak dönemin bu edebî zenginliğine rağmen, “üstat” sayılabilecek şair sayısı azdır. Dönemin popüler alışkanları, gündelik hayatın eğlence merkezli bir bakış açısı etrafında şekillenmesi gibi pek çok nedeni bulunan şiir ve şair sayısındaki bu niteliksiz artış hiç şüphesiz şiir geleneğini ve poetik bakışı da değiştirmiştir.

XVIII. yüzyılda klasik Türk şiirinin sergilediği bu özellikler ve ortaya çıkan poetik duruşun etkileri XIX. yüzyılın ilk yarısında da hissedilmiştir.

Çalışmanın konusu olan Muhî't'in şiirleri, XIX. yüzyılın ilk yarısında klasik üslupla kaleme alınmıştır. Söz konusu şiirler, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda *Dîvân-ı Muhî't*, Milli Kütüphane, Yz. A. 3284/1 künyesi ile kayıtlıdır. Kayıтта Muhî't'in şiirleri *Dîvân* başlığı ile kaydedilmiş olmasına rağmen, elimizdeki şiirler ne mürettep bir *Dîvân* ne de *Dîvânçe* özellikleri sergilemeyip daha ziyade bir şiir seçkisi izlenimi vermektedir. Muhî't'e ait şiirler içinde Tevhid kasidelerinin bulunmaması, elimizdeki şiirlerin Muhî't'in bütün şiirleri olmayıp bir seçki olabileceği kanaatini oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmada ortaya konulan şiirleri, yeni bir kayıt ortaya çıkana kadar Muhî't *Dîvânı* veya *Dîvânçesi* olarak tanımlamak yerine Muhî't'in şiirleri olarak değerlendirme yolu tercih edilmiştir.

Şiirlerde, şairin içinde bulunduğu dönemin aydınlarının bir araya geldiği Hoca Neş'et muhiti ve saray bürokrasinin kültür, gelenek ve edebî anlayışlarının izlerini görmek mümkündür. Bu nedenle bu çalışmanın amacı Muhî't'in şiirlerini ortaya koymakla birlikte, şiirlerinden yola çıkarak, şairin poetik tavrına vurgu yapmak ve dönemin değişen şiir anlayışı hakkında tespitlerde bulunmaktır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde Muhî't'in hayatı ve sanatı hakkında bilgiler verilmiş ve şiirlerinin incelemesi yapılmıştır. Bu bölümde şiirler şekil itibarıyla incelenmiş, dil ve üslup özellikleri üzerinde durulmuş, şiirlerin muhteva özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde ise nüsha tanıtımı yapılarak şiirlerin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Transkripsiyonlu metinde şiirlerin asıl metindeki sıralanışı esas alınmıştır. Metne yapılan eklemeler [ ], okunmasından emin olunamayan ifadeler (?) ile belirtilmiştir.

I. Bölüm

Hayatı

Biyografik kaynaklarda, şiirlerinde kullandığı Muhîr mahlası dışında ismi, doğduğu yer ve tarihle ilgili herhangi bir bilgi bulunmayan şairin, XIX. yüzyılın ilk yarısında İstanbul'da yaşadığı ve son dönem Osmanlı şairlerinden olduğu bilinmektedir. Mevcut biyografik kaynaklar ve edebiyat tarihleri ile XVIII. ve XIX. yüzyıl Türk edebiyatı üzerine yapılmış çalışmalarda Muhîr mahlasını kullanan bir şair bulunmamaktadır. Muhîr'in şiirlerinden ilk defa Kayahan Özgül (2006: 150, 286, 287, 316) bahsetmiştir. Özgül, çalışmasında şairin geleneksel şiirden ayrılan yeni söylem ve arayışları üzerine dikkat çekmiştir.

Şiirlerin yer aldığı mecmuanın kütüphane kaydında, şair hakkında doğum ve ölüm tarihi bilinmemekle beraber 1807 yılında hala hayatta olduğu ifadesi yer almaktadır. Tarih manzumelerinden hareketle bu tarihlerde yaşadığını doğrulamak mümkündür. Bu doğrultuda Muhîr'in biyografisini oluştururken dikkate alacağımız en önemli referanslar, yazmış olduğu tarih manzumeleridir.

Muhîr'in tarih manzumeleri 1801-1808 tarihleri arasında yazılmıştır. Şairin, III. Selim (s. 1789-1807)'in Üsküdar semtinde inşa ettirdiği Büyük Selimiye Camii'sinin yapımı için düştüğü tarihten ve Sultan IV. Mustafa (s.1807-1808)'ya yazdığı cülûsiyelerden bu padişahlar döneminde yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, IV. Mustafa adına yazdığı tarih manzumesinden padişahın sır kâtibi olduğu bilgisine ulaşmaktayız.

*Sâl-ı nev târihîni yazdı hülûş-ı kalb ile
Abd-i hâşî kâtibü'l-sırrı Muhîr-i be-mîrâ*

(4. T/10)

Muhîr'in biyografisini ortaya koyarken dikkate alınması gereken başka bir referans, dönemin ünlü hocası ve fikir adamı Hoca Neşet¹'le olan yakınlıklarıdır. Muhîr, bir edebî mektep olarak değerlendirilen Neşet'in konağına ve derslerine devam etmiş ve şiirlerinde Neşet için "himmet-i üstâd", "hazret-i üstâd-ı âlişân", "nesîm-i himmet-i üstâd", "himem-i hazret-i Neşet" ifadelerini kullanmıştır. Bu durum, Muhîr'in Neşet'in öğrencisi olduğu ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Ancak, Hoca Neşet üzerine üzerine yapılan çalışmalarda, Neşet'in öğrencileri arasında Muhîr'in adı yer almamaktadır.

Muhîr'in hayatı ve çevresi ile ilgili başka bir kayıt, Enderunlu Vâsîf Divânı'nda (Gürel, tarihsiz: 328) yer almaktadır. Muhîr'in şiirleri içinde yer alan Nazîre-i Tegazül-i Cenâb-ı Mîr-Vâsîf isimli nazirede Vâsîf'la yakınlıklarını gösteren samimi bir üslup sergilenmektedir. Benzer ifadeler Vâsîf'in tanzir edilen gazelinde yer almakta, üstelik Vâsîf gazelinde Muhîr'in ismine de yer vermektedir.

¹ XVIII. yüzyıl şairi Hoca Neşet, şairliğinden ziyade konağında okuttuğu Farsça ve Mesnevi dersleriyle yetiştirdiği öğrencilerle tanınmaktadır. Aksaray Molla Gürânî mahallesindeki evi, dönemin gençlerinin eğitim aldıkları bir mektep olarak bilinmektedir. Konağındaki derslere devam eden genç şairlerle yazdığı mahlasnâmelerle de Türk edebiyat tarihinde ayrı bir öneme sahip olan Neşet'in yetiştirdiği öğrenciler arasında Şeyh Gâlip, Muvakkizâde Pertev, Ârif, Beylikçi İzzet, Hâtif Ali, Ârif Mehmet, İhsân, Neyyîr, Ferrî, Niyâz gibi isimler yer almaktadır (Genç 2005; Genç 2013; Horata 2009: 159; İsen 2019; Ulucan 2007: 131, 144).

*Vāsıf bu zemin-i nevi arz eyle Muhî't'e
Tanzîr eder ol Râsîh-i ferzâ-neden evvel*

(8. G/6)

Bu durumda şairin Vāsıf'la yakınlıklarından ve ortak bir edebî çevre içerisinde bulduklarından söz etmek mümkündür. Ayrıca şiirlerine nazireler yaptığı Aynî, Râsîh ve Halim Giray'la da edebî bir yakınlık içinde olma ihtimali yüksek görünmektedir.

Muhî't'in Şiirlerinin İncelemesi

Şekil Özellikleri:

Klasik Türk edebiyatı eserleri, Osmanlı insanının hayat bakışı ve değerler sisteminin üzerine inşa edilmiş bir düzenlenme şekliyle oluşturulmuştur. Divanlar söz konusu olduğunda bu durum öncelikle tevhid ve münacaat ardından na't konulu kasidelerin sıralanması şeklinde ortaya çıkar. Muhî't'in şiirlerinin yer aldığı mecmuada, Muhî't'e ait olan ilk şiirler na't türündedir. Söz konusu ilk dört manzume, Hz. Muhammet için yazılmış övgü ve şefaât konularını içermektedir. *XVIII. asırdan itibaren ve gittikçe daha belirgin halde görülen odur ki, divanlardaki kasideler ve na't, münacaat gibi kaside türleri hızla azalırken özellikle gazeller arasında kafiye sırasına girmiş medhiyeler yer almaktadır* (Özgül 2006: 211). Muhî't, bu tarz yeni temayülleri pek çok şiirinde uygulamıştır. İncelenen ilk şiiri na't türünde kaleme alınmıştır ve gazel şeklindedir. Diğer üç na't nazm şeklindedir. Muhî't'in kaside şeklinde yazılmış medhiyesi bulunmamaktadır. Medhiyeleri gazel şeklinde yazmayı tercih etmiştir.

Mecmuada, Muhî't'e ait 3 nazm, 19 kıta-i kebire, 2 kaside, 1 muhammes, 3 mütekerrir murabba, 1 tahmis, biri na'tler arasında bulunan 47 gazel ve 5 matla ve 19 müfret şeklinde kaleme alınmış 100 manzume yer almaktadır.

Muhî't'in şiirlerinin büyük çoğunluğunu tarih manzumeleri ve gazeller oluşturmaktadır. 1801-1808 arasında kaleme alınmış tarih manzumelerinin on dokuzu kıta-i kebire, ikisi kaside, üçü de müfrettir. Bu durum XVIII. yüzyıldan sonra kasidenin şairle memduhu arasındaki ilişkinin iletişim aracı olma özelliğini kaybetmesi, dolayısıyla kasideye olan ilginin azalmasıyla ilişkili olmalıdır. *Artan imar faaliyetleri, Nâbî ve Nedîm'in gazellerinin Nef'î'yi geri plana düşürmesi, önceki asırdan itibaren şiirle hüner göstermenin daha da önem kazanması, şiirin günlük hayata daha da açılması, kasidenin rağbetten düşmesine tarih türünün ise şairler için daha cazip hale gelmesine sebep olmuştur* (Horata 2009: 59). Muhî't'in tarih manzumeleri, şairin bürokrasi ve sosyal yaşamının günlük kayıtları gibidir. Tarih manzumeleri arasında, III. Selim (s. 1789-1808) için yazılmış üç salıye (yeni yıl kutlaması); IV. Mustafa (s.1807-1808)'nın tahta çıkışını kutlamak için yazılmış iki cülûsiye bulunmaktadır. Ayrıca, Tayfur Bey'in sır kâtibi oluşu, Salih Bey'in Hazine-i Hümayun Kethüdâsı oluşu, Süleyman Bey'in III. Selim'e silahdar oluşu gibi devlet adamlarına kutlama amacıyla yazılmış tarihler de bulunmaktadır. Tarih manzumelerine bilgi verici şekilde uzun ve açıklayıcı başlıklar yazmıştır. Başlıklar manzumenin kim için ve hangi amaçla yazıldığını ortaya koyabilecek açıklıktadır. Sırasıyla tarih manzumelerinin konuları şu şekildedir: Sultan IV. Mustafa'nın tahta çıkışı için cülûsiye, Tayfur Bey'in sır kâtibi olması adına düşülen tarih, Sultan IV. Mustafa'nın tahta çıkışı için cülûsiye, Sultan IV. Mustafa'nın tahta çıkışı için cülûsiye, Salih Bey'in Hazine-i Hümayun Kethüdâsı oluşu için düşülen tarih, Neşet'in oğlu Muhammed Neşet'e'nin doğumu için düşülen tarih, Emin Ağa'nın oğlu

Ahmet'in doğumuna düşülen tarih, Süleyman Bey'in III. Selim'e silahdar oluşuna düşülen tarih, Fâzıl'ın divanının tertip edilmesine düşülen tarih, Cavid Ahmed'in ölümüne düşülen tarih, Seyyid Atik'in ölümüne düşülen tarih, Ahmet Efendi'nin ölümüne düşülen tarih, Balıkçı isimli bir baltacının ölümüne düşülen tarih, Salih Ahmed'in doğumuna düşülen tarih, Tevhid Ahmed'in doğumuna düşülen tarih, III. Selim için yeni yıl kutlaması, Üsküdar Sultan Selim Camii'nin yapımına düşülen tarih, Salih Rıfat Bey'in kızı Fatma Hanım'ın doğumuna düşülen tarih, III. Selim için yazılmış yeni yıl kutlaması, Kudsi Efendi'nin oğlu Mehmed Seyyid'in doğumu için düşülen tarih, (3) Saadeddin Efendi'nin doğumuna düşülen tarih, Salih Rıfat Bey'in kızı Saliha Hanım'ın doğumuna düşülen tarih, III. Selim için yeni yıl kutlaması.

Muhîr'in şiirleri arasında yer alan 46 gazel Gazeliyât başlığı altında toplanmıştır. 30 gazel 5 beyit, 4 gazel 6 beyit, 9 gazel 7 beyit, 2 gazel 8 beyit olarak yazılmıştır. 1 gazelin de matla beyiti yazılmış ancak gazel tamamlanmamıştır. Na'atler arasında yer alan ilk beyiti murassa ve son beyitte mahlas kullanılan bir manzumeyi de gazel olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu şekilde gazellerin sayısı 47 olmaktadır. Muhîr'in gazellerinde klasik Türk şiirinin geleneksel gazel yapısını ve üslubunu devam ettirdiği çoğunlukla lirik, âşıkâne bir edayla yazmayı tercih ettiği görülmektedir. Klasik Fars ve Türk edebiyatlarının ortak mazmunları ve sanatlarını iyi bildiği ve şiir diline hâkimiyeti en fazla gazellerinde kendini hissettirir. Gazellerinde kullandığı ortak mazmun ve klişe söz kalıpları Yûsuf-ı hüsn (10. G/5), şâh-ı iklîm-i hüner (13. G/7) örneklerinde olduğu gibi geleneğin devamı mahiyetindedir.

Bir gazeli dışında bütün gazellerinde mahlas kullanmıştır. XVIII. yüzyılda bütün şiir türlerinde başlayan yenilik arayışları gazelde de kendini ortaya çıkarmıştır. Muhîr'in müzeyyel gazel formu içine medhiyeyi yerleştirmesini bu arayışın ve şairin kendi ifadesiyle nev-zemin ihtiyacının şiire yansması olarak değerlendirmek mümkündür (24. G.). Bir gazelde (23. G.), redd-i matla uygulaması bulunmaktadır.

Klasik Türk şiiri geleneğinde şairler, yer yer kendi şiirlerini değerlendirmiş bu değerlendirmeler içinde şiir ve sanat hakkında görüşlerini ifâde imkânı bulmuşlardır. Muhîr'in özellikle gazellerinde poetik görüşlerini ifade zemini bulduğu söylenilebilir.

*Nev-zemîn-i dil-nişîn-âsâ **Muhîrâ** söylerim*

Himmet-i üstâd ile böyle zemîn-i sâde mi

(6. G/5)

*'Arz itmege âhbâb-ı suhandâna **Muhîrâ***

Sebt eyledi bu nev-gazeli kilk-i hünersâz

(29. G/5)

Muhîr'in yukarıdaki örneklerde yer alan gazellerini nev-zemîn, zemîn-i sâde, nev-gazel, zemîn-i nev ifadeleriyle tanımlaması şüphesi yeni bir gazel yazdığını vurgulamak içindir. Bununla birlikte kullandığı klişe ifade kalıplarıyla, yazdığı bu gazellerle yeni bir tarz denediğini vurgulama endişesi de ortaya çıkmaktadır.

Nev-be-nev âsâr ile bezm-i cihânda bâde-veş

Neş'e-bahş olan suhandâna ne kim gönlümdür [ol]

(18. G)

Ayrıca Muhît, gazel metinlerinde pek karşılaşılmayan bir kullanımla şiirin sonunda gazelini hangi amaçla yazdığını dile getirir.

*Arz it cenâb-ı Neş'et-i üstâda kim **Muhît**
Taḥsîn ider bu nev eşere ihtimâldir*

(40. Gazel)

Muhît'in 8 gazeli (6.G, 11. G, 16. G, 18. G, 21, G, 24, G, 25, G, 40. G) Hoca Neş'et için yazılmış methiyelerdir. Muhît'in yaşadığı dönemin edebî ve kültürel hayatının şekillenmesinde en etkili isimlerden biri Hoca Neş'et'tir. Gazellerinde Neş'et'in şiirini, bir ilim ve tasavvuf insanı olarak yol göstericiliğini ve hocalığını sık sık hatırlatan şair, Neş'et'in bir gazelini de tazmin etmiştir.

*Tazmîn-i Mıṣra-i Ḥazret-i Neş'et
Şabr-ı güç çâresi güç verdi giriftâr oldum
Ġam-ı 'aşkıñla begüm ḥaste vü bîzâr oldum
Yine bir Leylî-nigeh dilbere dil-dâde olub
Kays u Vâmîk gibi zîverde-i kuhsâr oldum
Âşiyân-sâz olamam ġayrı nihâl-i ġilde
Lânegîr-i ser-i nahl-i kerem-i yâr oldum
Ba'dezin ṭab'im olur fütî-i şîrîn-suḥen
Nâ'il-i bûs-ı leb-i la'l-i şeker-bâr oldum
Ḥamdülillah himem-i ḥazret-i Neş'et'le Muhît
Ḥâzin-i genc-i zer u gevher-i esrâr oldum*

(16. G.)

Bir dize ya da beyitin, başka bir şairce her hangi bir nazım biçimine tamamlanması ve böylece yazılan şiir (Dilçin 2000: 276) anlamına gelen tazmini Muhît, başka bir anlamda kullanmış olmalıdır. Hoca Neş'et Dîvânı'nda "oldum" redifli bir gazel bulunmaktadır. Ancak Muhît'in gazelinin hiçbir mısrası veya beyiti Hoca Neşet Dîvânı'ndaki "oldum" redifli gazelde bulunmamaktadır.

*Her katre gözüm yaşını 'ummân görür oldum
Her zerreyi bir mîhr-i dırâḫşân görür oldum
Fermân-revâiyân-ı cihân büm-ı ḥaraba
Ma'mûre-i dehri dih-i vîrân görür oldum
Maḥşer heme-cünbende-i devrana nihâduñ
Ey dil seni dîvân-ı Süleymân görür oldum
Çün nahl-i vücûduñ şemer ü bârî fenâdur
Bîbergliġi şervet ü sâmân görür oldum
Ref' eylediler perde-i pindârî gözümden
Bîperde-i mîr'ât-i ruḫ-ı cânân görür oldum
Çekdüm gözime şeh-per-i Hüdhüd ile sürme
Mûr- 'arsagehin taht-ı Süleymân görür oldum
Âzâdeleri kârları kayd ile idlâl*

*Hübân-ı perî-peykeri şeytân görür oldum
 Râh-ı 'ademün olmaya çün pest ü bülendi
 Rif'at ile zülî heme yeksân görür oldum
 Oldu du-cihân âyîne-ğâne nazarumda
 Her kande nigâh eylesem insân görür oldum
 Dâniş meğer âyîne imiş sûret-i cehle
 Nâ-dânlığı ser-mâye-i 'irfân görür oldum
 Şeydâlık imiş râh-ber-i Ka'be-i mağşûd
 Deyr-i hevese 'ağlumu ruğbân görür oldum
 Geldi gözüme neş'e-i keyfiyyet-i Neş'et
 Kaşır-ı emeli hağ ile yeksan görür oldum
 (Hoca Neşet Dîvânı, 85. G)²*

Neş'et'in gazelinin mef'ûlü me fâ'îlü me fâ'îlü fe'ûlü vezniyle yazıldığı dikkate alındığında nazire olmadığı da ortaya çıkmaktadır. Bu durumda Muhîr'in bu başlığı ya başka anlamda kullandığı ya da Neşet'in *Dîvân*'ında yer almayan bir şiirini tazmin etmiş olması ihtimalleri ortaya çıkmaktadır.

Bir şairin gazeline aynı vezin ve kaşiyede başka bir gazel söylemeye "tanzir etme" veya cevap verme, söylenen gazele de "nazire" denmiştir (İpekten 1994: 9). Muhîr'in şiirleri arasında nazireler sayıca fazladır. Muhîr, yaşadığı dönemin en yaygın ve popüler şiir uygulaması olan nazireyi özellikle, öğrencisi olduğu ve ortak bir fikir, sanat ve hatta hayata bakış açısı sergilediği Neşet'le edebî bir yakınlık oluşturmak için kullanmış gibidir. Ayrıca Muhîr'in, Enderunlu Vâsıf'a yazılmış üç (8. G, 17. G, 45. G), Aynı'ye yazılmış bir (22. G), Halim Giray'ın bir gazeline yazılmış bir nazire (14. G) ve Rasih'in iki gazeline yazdığı birini tazmin olarak başlıklandırılmış iki nazire (9. G, 36. G) si bulunmaktadır. Bu nazireler şairin ortak bir çevreyi ve poetik görüşü paylaştığı şairleri ve bu şairler ile Muhîr'in ilişkilerini ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Aynı zamanda, Türk edebiyatının en eski geleneklerinden biri olan nazire söyleme geleneği şairin kendi yeteneğini ortaya koyması bakımından da oldukça önemlidir (Kalpaklı 2006: 133).

Bu bakımdan, "Nazîre-i Tegazzül Mîr Vâsıf" başlıklı nazire gazel şairin içinde bulunduğu hüner yarışını ortaya çıkarması bakımından ilgi çekici özellikler sergilemektedir. Bu şiir öncelikle, Vâsıf'ın gazelini tegazzül olarak adlandırması bir poetik tercih ya da o döneme has bir uygulama mıdır yahut Vâsıf'ın bilmediğimiz bir mesnevisinden alınmış bir tegazzül müdür sorularını akla getirmektedir. *Vâsıf Dîvânı*'nda yer alan zemin gazelin maktâ beyitinde

*Vâsıf bu zemîn-i nevi 'arz eyle Muhîr'e
 Tanzîr eder ol Râsîh-i ferzâ neden evvel
 (Enderunlu Vâsıf Dîvânı, 76. G)*

ifâdeleriyle Vâsıf'ın Muhîr'i adeta kendi şiirine nazire yazması için davet etmesi hatta mizahi bir dille Rasih'den evvel bu işi yapması gerektiğini belirtmesi de ayrıca dönemin edebî ilişkilerini ortaya çıkarması açısından dikkat çekicidir.

² İlhan Genç, 2005, *Hoca Neş'et Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvân'ının Tenkitli Metni*, İzmir, s. 374.

Şairlerin ortak bir edebî çevreye dâhil olma ve poetik bir duruş sergilemeleri, gazel türü içinde yukarıda bahsettiğimiz nazire tekniğinin yanı sıra müşterek gazel ve tazmin uygulamalarıyla da ortaya çıkar. Bununla birlikte musammatlar içinde özellikle tahmislerle de şairler edebî ve poetik yakınlık ve beğenilerini ortaya koyarlar.

Muhît'in, Muvakkitzade Pertev'in bir gazeline yazılmış bir tahmisi bulunmaktadır. Ayrıca 1 muhammes ve murabbası da olan Muhît, musammatlarında da gazellerindeki lirik üslubunu devam ettirmiştir. Yazdığı üç mütekebbir murabba şarkı özellikleri göstermektedir. Dil, vezin, kelime ve mazmunları kullanma itibariyle musammatlarının başarılı olduğunu söylemek mümkündür.

Muhît'in ayrıca, Ebyât başlığı altında muhtelif konularda yazılmış 19 müfret ve iki matlası bulunmaktadır.

Vezin

Muhît'in şiirleri vezin bakımından incelendiğinde farklı kalıplar kullanıldığı görülmektedir. Şiirlerinde kullandığı vezinlerin nazım şekillerine göre dağılımı şu şekildedir:

Vezin	Nazım Şekilleri ve <i>Dîvânçe</i> 'deki Numaraları ³	Sayı
fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	1.T, 2.T, 3.T, 4.T, 5.T, 11.T, 14.T, 15.T, 17.T, 20.T, 22.T, 24.T, 1.E, 8.E, 12.E, 13.E, 18.E, 1.M, 2.M, 3.M, 4.M, 2.G, 4.G, 6.G, 13.G, 17.G, 18.G, 21.G, 22.G, 24.G, 32.G, 33.G, 45.G	33
mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilünmefâ'ilün	1.N, 2.N, 3.N, 4N(G), 6.T, 7.T, 8.T, 10.T, 16.T, 21.T, 6.E, 9.E, 17.E, 21.E, 5.M, 1.G, 11.G, 23.G, 30.G, 31.G, 34.G, 35.G, 37.G, 41.G, 44G	25
mef'ülü mefâ'ilü mef'ülü fe'ülün	13.T, 10.T, 11.E, 16.E, 5.E, 8.E, 14.E, 19.E, 25.E, 27.E, 29.E, 36.G	12
mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	3.E, 5.E, 20.E, 3.G, 9.G, 15.G, 28.G, 39.G, 40.G, 43.G, 46.G	11
feilâ'tün fe'ilâtün feilâtünfe'ilün	12.G, 18.T, 23.T, 2.E, 14.E, 15.E, 19.E, 7.G, 16.G, 42. G.	10
fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	4.E, 10.G, 12.G, 20.G, 38.G	5
mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	19.T, 6.E, 26.G	3
fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	9.G	1

Muhît'in şiirlerinde en fazla kullandığı vezin, remel bahrinin fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün kalıbıdır. Ahengi ve kullanımının kolaylığı nedeniyle Türk şairlerince en fazla kullanılan (İpekten 1996: 201) bu kalıbı, Muhît'in bu vezinle yazdığı şiirlerde vezin hatalarını hemen hemen hiç yapmadığı görülmektedir. Şiirlerde kullanılan diğer yedi vezin dikkate alındığında Muhît'in vezin hataları yapmadığı ve Osmanlı Türkçesi'ni vezinle başarı ile birleştirdiği görülmektedir.

³ Tabloda Kullanılan Nazım Şekillerinin Kısaltmaları Şu Şekildedir: Tarih: T; Ebyat: E; Musammat: M; Gazel: G. Natler arasında yer alan üç nazım N olarak kısaltılmış, Gazeliyat dışında yer alan ve natler arasında bulunan gazel, metindeki sıralamasına uygun olarak N4(G) olarak değerlendirilmiştir.

Kafiye ve Redif

Şiirde ahengi güçlendiren ve şiirin müzikalitesini artırarak hafızada kolayca yer edinmesini sağlayan unsurlardan biri de kafiye ve rediftir. Kafiye ve redif şiir dilini konuşma dilinden ayırır. Klasik Türk şiirinde redif şiirin muhtevasını belirleme ve şiirin anlam bütünlüğünün bir çerçeveye yerleştirilmesine yardımcı olan en önemli araçlardan biridir.

Muhîr şiirlerinde çoğunlukla zengin “galibi / talibi”, (2. T), “müsteân / beyân (9. T)”ve tam “Mustafâ / rû-nümâ, (1. T)” kafiye yer vermiştir. Şiirlerinde kullandığı redifler incelendiğinde geleneksel ve daha önce pek çok şair tarafından kullanılmış redifler “baña (28. G), ateş (41. G), gönül (45. G)” in yanı sıra yeni, orijinal ve döneminin poetik tavırlarını yansıtan rediflere de tesadüf etmek mümkündür.

Gazellerinde “olmuşdur (1. G), bilirüz biz (5. G), konuşan (7. G), yok (9. G), oldığım gördük (11. G), beklerüz (13. G), değişmem (19. G), bir yerde (26. G) gibi Türkçe fiil soylu sözcüklerle oluşturulan rediflerin yanısıra “gönümdür ol, bir yerde, imişsin böyle bilmezdim seni” gibi orijinal rediflerin de kullandığı görülmektedir. Musammat ve gazellerinde çoğunlukla konuşma diline yakın, rahat, samimi ve teklifsiz bir dil kullanmış bu üslubu seçtiği rediflerde ortaya çıkarmıştır.

Muhîr’in, yazdığı na’lerde kullandığı redifler dikkate alındığında geleneğin devamı mahiyetinde “-dur yâ Resulallah (1. N), -dür mefhar-i âlem (3. N), Habîb-i Hazret-i Mevlâ (4. N)” gibi terkipler kullandığı görülür. Tarih manzumelerinde ise çoğunlukla tam ve zengin kafiye ile ek rediflerini tercih etmiştir.

Dil ve Üslup Özellikleri

Muhîr, sade, anlaşılır ve külfetsiz bir şiir dili kullanmıştır. Bununla birlikte, özellikle gazellerinde dili çok ağır olmamakla beraber Arapça ve Farsça sözcüklerin yer aldığı, uzun tamlamaların bulunduğu bölümler geleneksel şiiri iyi bildiğini ve dile hâkimiyetini ortaya koymaktadır. Arapça ve Farsça’ya hâkimiyeti Osmanlı Türkçesi’ni başarılı, akıcı ve rahat kullanmasına zemin hazırlamıştır. Aşağıda, şairin dile hâkimiyetine, aynı zamanda geleneksel söz, ifade ve mazmunları şiir diline başarı ile yerleştirişine örnek olacak beyitler sıralanmıştır:

Heme kâret çü tıflı endek-sâl

Türkçesi gâyet ile hubbâsın

(12.G/4)

Hâl-i zâtûn dahtı kıldı tercüme

Şevk ile bu hâme-i mu’ciz beyân

(9. T/2)

O meh-i rakîb ile rûz-ı leyyâl bir perde

Benimle bir gece olmak maḥâl bir perde

(25. G)

Tûḫ-i şîrîn maḳâl-ı hâme pür hubbân olub

Şekker-efşân-ı tekellüm oldı bâ-şevk u şafâ

(3. G.)

Muhît'in, na'lerinde dinî terminolojinin ağırlıkta olduğu bir dil kullandığı görülür.

*Vücūdîñ kulzüm-i lutf-i Hudâ'dur yâ Resûla'llah
Dür-i yektâ-yı tâc-ı aşfiyâdur yâ Resûla'llah*

(1.N/1)

*Şeref-bahş-ı ser-i fâhr-ı rüsüldür mefhar-ı 'âlem
Nübüvvet gülşenünde gonca güldür mefhar-ı 'âlem*

(3. Kt)

Muhteva Özellikleri

Klasik Türk Edebiyatının son dönemi olan XVIII. ve XIX. yüzyıllarda, şairlerin bir kısmı şiirde yenileşme arayışına girip sosyal değişimlerin getirdiği yeni konuları şiire taşımışlardır. Bununla birlikte geleneğin getirdiği temaların işlenmeye devam ettiği de görülür. Muhît'in şiirleri konu açısından değerlendirildiğinde, geleneğin çizgisinden ayrılmamış olduğu söylenebilir. Özellikle dini muhtevalı şiirlerinde ve medhiyelerinde geleneğin izlerini görmek mümkündür. Allah ve Peygamber sevgisi konularını dört şiirinde işlemiştir.

*Hâlel gelmez der ü dīvârına hiç reb'-i meskûnda
Esâs-ı kaşr-ı şer'î çâr-yâr ile Muhammed'dür*

(2. Kt)

*Gürüh-ı nefş-gü pâkinden oldı mağz-ı lutfuñla
Bi'hamdi'llah **Muhîf**'iñ yâ habîb-i hazret-i Mevlâ*

(4.Kt)

Şairin en önemli özelliklerinden biri yaşadığı dönemde olanlarla ilgili yazdığı tarih manzumeleridir. Sultan Mustafa ve Sultan Selim Han'ın dönemlerinde yaşanan bir takım önemli olaylar, Muhît'in şiir konuları arasında yer alır.

*İmtisâl idüb hadîse men nebâye şevk ile
Üsküdâr'a yaptı bir nev ma'bed-i cennet nişân*

(T.18/6)

*Zînet-i taht-ıhilâfet zîb-i tâc-ı sâltanat
Şehriyâr-ı 'âlem-i imkân Sultân Muştafa*

(T.3/4)

Edebî eserlerden yazıldığı dönemin insanının hayata bakışı, kültür ve estetik algısını okumak mümkündür. Muhît'in şiirlerinde XVIII. yüzyılın sonları ile XIX. yüzyılın başlarında daha ziyade saray ve çevresindeki entelektüellerin ilişkileri, poetik görüşleri ve meslek sınıfları hakkında bilgi bulmak mümkündür.

Klasik Türk şiirinin ilk dönemlerinde kaside nazım şekli içinde ifade edilen hâmi-şair ilişkisine dair muhtevayı, Muhît gazel şeklinde dile getirmiştir. Şair, aşağıdaki beyitte her ne kadar dolaylı yoldan olsa da bir saadet köşesi arayışı içinde olduğunu ifade etmiştir.

*Şüret-i zâhirde gerçi genc-i miñnet beklerüz
Ma'nen âmma gûşe-i kaşr-ı sa'âdet beklerüz*

(13/1)

Aynı zamanda Muhîr için aşk, işret ve bezmin, geleneğin etkisiyle hala önemli temalar olduğu görülmektedir.

*Vaḥṣî-i ğazâl gibi o dilber kaçır gezer
Bîhûde şayd-ı kaydına 'aşık düşer gezer*

(15/1)

*Bu şeb ğam-ḥane-yi târîkime ol mehlikâ geldi
Sîpîr-i sîneme hem dîdeme nûr u zîyâ geldi*

(31/1)

Sonuç

Bu çalışmada, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3284/1 arşiv numarasında yer alan bir mecmua içerisinde yer alan Muhîr'in şiirlerinin tanıtımı ve incelemesi yapılmıştır.

Tarih manzumelerinden, Muhîr'in XIX. yüzyılın ilk yarısında İstanbul'da yaşadığını ve 1807 yılında hayatta olduğunu öğrenmekteyiz. Mevcut biyografik kaynaklar ve edebiyat tarihleri ile XVIII. ve XIX. yüzyıl Türk edebiyatı üzerine yapılmış çalışmalarda Muhîr mahlasını kullanan bir şair yer almamaktadır. Bu nedenle, şairin biyografisi oluşturulurken elimizdeki tek referans kaynağı yazmış olduğu şiirler olmuştur. III. Selim ve IV. Mustafa dönemlerinde sarayla yakın ilişkide olduğunu öğrendiğimiz şair, yine kendi ifadesine göre IV. Mustafa'nın sır kâtipliğini yapmıştır. Ayrıca dönemin ünlü hocası ve fikir adamı Hoca Neş'et'le olan ilişkisi, özellikle hoca talebe yakınlığı şiirlerinden elde ettiğimiz diğer biyografik bilgilerdir.

Muhîr'e ait, 3 nazm, 19 kıta-i kebire, 2 kaside, 1 muhammes, 3 mütekebbir murabba, 1 tahmis, 47 gazel, 5 matla ve 19 müfret olmak üzere 100 manzume bulunmaktadır.

İncelemeye konu olan şiirler genel olarak klasik Türk şiirinin geleneksel yapısı ve muhteva özelliklerini sergilemektedir. Bununla birlikte şiirler, XVIII. yüzyıldan sonra ortaya çıkan yenilik arayışlarının yansımaları olarak değerlendirilebilecek, dini ve sosyal muhtevanın gazel nazım şekliyle sunulduğu, gazel nazım şekli içinde şair-hami ilişkisine dair ayrıntıların yerleştirilmesi gibi karakteristik özellikler de barındırmaktadır. Şairin yeni tür ve şekil arayışının izleri özellikle tazmin ve nazire gazellerindeki farklı denemelerde ortaya çıkmıştır. Bu denemelerini "nev-zemîn, zemîn-i sâde, nev-gazel, zemîn-i nev" gibi klişe tanımlamalarla ifade etmiştir.

Tarih manzumeleri dönemin sosyal hayatının izdüşümü gibidir. Bu manzumelerde XVIII. yüzyılın sonları ile XIX. yüzyılın başlarında saray ve çevresindeki entelektüellerin ilişkileri, poetik görüşleri ve meslek sınıfları hakkında bilgi bulmak mümkündür. Tarih manzumelerinin başlıklarının, lirik şiirin yapısı içinde kaybedilme ihtimali yüksek olan asıl amacı vurgulamak ve bilgi vermek açısından uzun ve açıklayıcı olması dikkat çekici başka bir yönüdür.

Sonuç olarak bu çalışmayla transkripsiyonlu metni verilen ve incelemesi yapılan Muhîr'in şiirlerinin, geleneğin izlerini sürdürmekle birlikte nazım şekilleri ve türlerdeki yeni denemeleri ve şairin poetik tavrı itibarıyla dikkate değer şiirler barındırdığını söylemek mümkün görünmektedir.

II. Bölüm**Nüsha Tavsifi**

Muhî't'e ait şiirler, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 3284/1 arşiv numarasında yer alan bir mecmua içerisinde yer almaktadır. Mecmuanın tamamı 160 yaprakтан oluşmaktadır. Muhî't'in şiirleri 1b-25b arasında yer almaktadır. Talik hat, yaldız cetveli, söz başlıkları kırmızı mürekkeplidir. Meşin ciltlidir.

Başı: Vücūdūñ kulzüm-i luḡf-ı Ḥudā'dur yā Resūla'llah

Dür-i yektā-yı tāc-ı aşfiyādur yā Resūla'llah

*Sonu: Mecbūr isem 'aceb mi **Muhî't** ol āfete*

Şā'irler olur ekşer-i ḥübāne mübtelā

METİN

1b

1

NU'ÛT-I HAZRET-İ FAHR-İ KÂİNÂT 'ALEYHİ EKMELÛ'N-NECÂT

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. Vücüdîñ kulzüm-i luṭf-ı Hüdâ'dur yâ Resûla'llah
Dür-i yektâ-yı tâc-ı aşfiyâdur yâ Resûla'llah
2. Hemîşe fikret-i şahbâ-yı la'lün bezm-i ma'nide
Kadeh-nüşân-ı 'aşka neş'e-zâdur yâ Resûla'llah

2

DİĞER

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. Muḥîṭ-i gevher-i esrâr-ı Yezdâni Muḥammed'dür
İmâm-ı enbiyâ ser-tâc-ı fahr-i rüsl-i emceddür
2. N'ola iḥrâm pûş-ı şevḳ olub zâ'ir ise her gâh
Ser-i küy-ı şerîfi ins ü cinne beyt-i maḳşaddur
3. Şeb-i deycür-veş târîk idi küfr ile bu 'âlem
Münevver eyleyen ol maṭla'ü'l-envâr-ı İzid'dür
4. Şümâr-ı mu'cizâtı kâbil-i imkân olur mı hîç
'Adâd-ı encüm-i çarḫ-ı berinden daḫi ezyeddür
5. Hâlel gelmez der ü dîvârına hîç rub'-i meskûnda
Esâs-ı ḳaşr-ı şer'i çâr-yâr ile Muḥammed'dür
6. Refi'ü'l-şândur 'arş-ı 'alâdan ravza-i pâki
Nazargâh-ı cenâb-ı Hâlîḳ-ı 'âlem o merḳaddür
7. 'Aceb mi olmasa deryûze-i iḥsân iden me'yûs
O zât-ı bî-'adîli *مدن سنہی کارن احمد*
8. Ne rütbe mücrim isen ḳat'-i ümîd itme luṭfundan
Muḥîṭ elṭâf-ı Yezdâni gibi iḥsânı ba'iddür

2a

3

DİGER

me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün

1. Şeref-bahş-ı ser-i fahr-ı resüldür mefhar-i 'âlem
Nübüvvet gülşeniñde gonce-güldür mefhar-i 'âlem
2. İrâ'et eyledirâh-ı rızâ-yı Hâlık'ı halka
Muhtâ öyle hādî-i sübüldür mefhar-i 'âlem

4

DİGER

me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün

1. Şeh-i iklîm-i mā-evhâ habîb-i hazret-i Mevlâ
Serîr-ârâ-yı ev-ednâ habîb-i hazret-i Mevlâ
2. Diraht-ı Sidre kim pest ü muhakkar şânına nisbet
Nihâl-i ravza-i Tübâ habîb-i hazret-i Mevlâ
3. Gürüh-ı na't-gû pâkinden oldı mahz-ı luţfuñla
Bihamdi'llah **Muhtâ**'iñ yâ habîb-i hazret-i Mevlâ

1

TÂRİH-İ CÜLÛS-I HÛMÂYÛN

fā ' ī lā tün fā ' ī lā tün fā ' ī lā tün fā ' ī lün

1. Müjde oldı zînet-efzâ-yı serîr-i salţanat
Yümn ü iqbâl ü sa'âdet ile Sulţân Muştafâ
2. Ol şeh-i encüm-sipâhıñ mihri pür-envâr-veş
Cebhe-i pâkinde âşâr-ı kerâmet rû-nümâ
3. Râhat u âsâyîş ile ola herkes dem-güzâr
Sâye-i luţfunda ol zıll-ı Hudâ'nıñ dâ'imâ
4. Zümre-i a'dâ-yı bed-fercâmı kanda var ise
Küşte-i şemşîr-i kahr-ı Hakk ola ser-tâ be-pâ
5. Hayr-ı ah-ı devleti her anda ber vefk-i murâd
Şâd u mesrûrî'l-fu'âd olsun be-'avn-i Kibriyâ
6. Taht-ı şâhiye cülûs-ı meymenet me'nûsını
Güş iden ehl-i sühân tarih yazdı bâ-şafâ

2b

7. Söyledim ben de hülûs-ı tām ile tarih **Muhîr**
Zîb-i evreng-i ‘adâlet oldu Sulţān Muştāfā
Sene 1222 (1807-1808)

2

**CÜLÛS-I HÛMÂYÛNDA KÂTİB-ÛL ESRÂR-I HÂZRET-İ ŞEHRİYÂRİ OLAN
TAYFÛR MİR EFENDİYE ‘ARZ OLINAN TÂRİHDİR**

fā ‘i lâ tün fā ‘i lâ tün fā ‘i lâ tün fā ‘i lün

1. Hâzret-i Allah Sulţān Muştāfā Hân’ı müdām
Düşmen-i bed-h’âh ü bed-fercâmıñ ide gâlibi
2. Zîver-ârâ-yı serir-i salţanat olduğı gün
Pür-hüner bir kâtib-ü’l-esrârıñ oldu tâlîbi
3. Bendegân-ı hâssdan ehl-i hüner Tayfûr Beg’iñ
Vaşını güş eyledikde eyledi sır kâtibi
4. Yalñuz zann itme inşâda mahâretli o zât
Şâ‘ir-i mâhir hüner-perver diyânet şahibi
5. Yâver olub feyz ü tevfiķ-i İlahî dem-be-dem
Luţf ile olsun kulüb-i ehl-i hâliñ câlîbi
6. Çıkdı heft eflâke yazdı hâme târihin **Muhîr**
Oldı Tayfûr Beg be’avn-i İzidî sır kâtibi
Sene 1222(1807-1808)

3

TÂRİH-İ SÂL DER-SİTÂYİŞ-İ SULTÂN MUŞTAFÂ

fā ‘i lâ tün fā ‘i lâ tün fā ‘i lâ tün fā ‘i lün

1. Tûti-i şîrîn-makâl-ı hâme pür-cünbân olub
Şekker-efşân-ı tekellüm oldu bâ-şevķ u şafâ
2. Bu ne hâlet bu ne cünbişdür deyü baķdım meger
Vaş ü medh-i şâh-ı kişver-gîre olmuş leb-güşâ
3. Murğ-ı tab’ım güş idince şad hezârân şevķ ile
Nağme-perdâz-ı temeddüh oldu şü tarz ü edâ
4. Zînet-i taht-ihilâfet zîb-i tâc-ı sâlţanat
Şehriyâr-ı ‘âlem-i imkân Sulţān Muştāfā
5. Pâdişâh-ı baħr u ber sulţān-ı dîn ‘âlî-güher
Hüsrev-i deryâ-şiyem hâkân-ı manşürü’l-livâ

6. Kulzüm-i cüd u 'atâsı dehri ser-tâ-ser **Muhîṭ**
Nâ'il olur gevher-i maḳṣûdına bay u gedâ

4

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

3a

1. Āfitâb-ı burc-ı ihsân mâh-ı eflâk-ı kerem
Bâniş-i luṭf-ı cihângîr ile dñnyâ rüşenâ
2. Dâ'imâ icrâ-yı âhkâm-ı şerî' at matlâbı
Şübhe yok yâver olur ervâh-ı pāk-i enbiyâ
3. Zikr ü fikr-i râḫat u âsâyîş-i ḫalk-ı cihân
Kâr u bâri adl u ihsân şıdkıla şubḫ u mesâ
4. Zerre miḳdârı bir 'abd-i kemtere kılsa nazâr
Mîhr-i pür-envâr-veş elbet olur engüşt-nümâ
5. Hâk-i pâ-y-ı kam-baḫşâya sürtüp yüz şevḳ ile
Sâl-i nev tebrîk eyler kilik-i ma'nâ âşinâ
6. Bu sene bâ-'avn-i Bârî ol şeh-i dîn-pervere
Her dem ü ân ola envâ'-ı meserret rû-nümâ
7. Maḳdem-i şehzâdegân ile fereḫnâk eyleye
Bu yaḳınlarda kerem idüb cenâb-ı Kibriyâ
8. Bende-gân-ı şâdıḳı müzdâd olub günden güne
Düşmen-i bed-ḫ'âhı olsun mazḫar-ı ḳahr-ı Hudâ
9. Ömr-i ikbâliñ füzün-ter eyleye Rabb-i kerîm
Rüz u şeb vird-i zebânım bu du'â-yı bî-riyâ
10. Sâl-ı nev târiḫini yazdı ḫulûş-ı ḳalb ile
'Abd-i ḫâşî kâtib'ül-sırrı **Muhîṭ**-i bî-merâ
11. Mîhr ü meh imdâdı ile oldu bu târiḫ-i tām
Her sene dil-şâd ola 'âlemde Sulṭân Muştafâ

3b

5

ŞALİH BEG KETHÜDÂ-YI HAZİNE-İ HÜMÂYÜN OLDUĞDA İNŞAD OLUNAN
TÂRİH-İ ĞARRÂ

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Şehriyâr-ı Cem-livâ Dârâ-yı İskender-vegâ
Hâmî-i dîn ü düvel şâhân-ı dehre tâc-ı ser
2. Hâzret-i Gâzî Selîm-ğân-ı 'adâlet-pîşe kim
Kâbza-yı teşhîrine aldı cihâm ser-te-ser
3. Der-niyâm itsün hüsâm-ı kahr ü hışmı ba'dezî
Kalmadı mülk-i cihânda nâm-ı a'dâdan eşer
4. Olsa cünd-i düşmeni Yecüc-âsâ bî-şümâr
Ser çeküb ecnâd re'y ile bulur elbet zafer
5. Afitâb-ı re'y ü tedbîr-i cihân-ârâ sentün
Şâmil olmaz zerresine 'âkl-ı efrâd-ı beşer
6. Dâ'imâ erbâb-ı istihkâkı idüb cüst ü cû
Mesned-i sâmilere virür añunla zîb u fer
7. İşte bir zât-ı mekârim-kâr-ı vâlâ gevheri
Kethüdâ idince virdi gencine zîb-i diger
8. Düş-i fâhrin eyledi hem-ser felekle giydürüb
Hil'at-ı 'ulyâsını ol pâdişâh-ı baħr u ber
9. Ya'ni Mîr Şalîh ol zât-ı kerem-fermâyı kim
Çâre-sâz-ı ehl-i hâcet zübde-i ehl-i hüner
10. Hürmen-i cevrinden ol mîr-i mekârim-perverün
Dâne-çîn olmağdadır bay u gedâ şâm u seħer
11. Cebhe-sây ol hâk-pâye gel **Muhîr**-âsâ hemân
Eyleme ey hâme itnâb-ı suħan ğayrı yeter
12. Müttekâ pîrâ-yı bâlîn-i şafâ olub müdâm
Mesned-i devletde lutf-ı Hâkla ola müsteħarr

4a

13. Ser-be-zânü-yı tefekkürken hemân târîh için
İtdi mısrâ'-ı mücevher ħarf ile dilden güzer
14. Hil'at-i şâhı görüb düşünde didim şevkile
Kethüdâ-yı genc-i sulţân-ı cihân ol nâm-ver

Sene 1216 (1801-1802)

6

ÂRİF-İ ESRÂR-I MEVLEVÎ VÂKIF-I RÂZ-I MEŞNEVÎ KERÂMETLÜ NEŞ'ET
EFENDİ HÂZRETLERİNİN ŞULB-I PÂKİNDEN MUHAMMED NEŞ'E NÂM BİR
MAHDÛM-I KİRÂMI GEHVÂRE-İ ZİB-İ 'ÂLEM-İ DÜNYÂ OLDUKDA TÂRH
OLUNAN TÂRİH-İ SÂDEDİR

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. Kemîne-hâme-i lengim bugünlerde merâm üzre
N'ola cevlan iderse 'arşa-gâh-ı mülk-i ma'nâda
2. Sühan-sâzân-ı dehrin ziver-i tâc-ı mübâhâtı
Ferağ-nâk oldu luğf-ı Kırdigâr ile bu eşnâda
3. Cenâb-ı Neş'et-i 'âlî-himem kim fazl u 'irfânda
Meşîli hem 'adîli mün'adimidir dâr-ı dünyâda
4. O zât-ı müttebi' nîl-i füyüzât-ı Hudâ için
Budur tekrâr iden dâ'im lisân-ı pîr ü bernâda
5. Hudâ ol Yûsuf-ı Mısr-ı cihân-ı 'ilm ü 'irfânı
'Azîz ide hezârân luğf ile dünyâ vü 'uqbâda
6. Ki feyz-i himmetiyle cebhe-sây-ıhâk-ı aqdâmı
Olur engüşt-nümâ-yı halk-ı 'âlem şî'r ü inşâda
7. Cenâb-ı Bâri'den isterdi bir hayru'l-halef her gâh
Kâbül oldu du'âsı hamdüli'llah nezd-i Mevlâ'da
8. Ser-a-pâ bezm-i 'aşkıñ bade-nüşî pür-neşât oldu
Kudümi müjdesiyle bu zamân-ı neş'e-efzâda
9. O tıfl-ı şîr-h'âre viren elbâs-ı kemâlâtı
Dem-â-dem dâye-i kudret kımât-ı 'izz ü 'ulyâda

4b

10. Cihânda vâlideyniyle Hudâ 'ömrin ide efzün
Du'â eyler bütün bu vechile âlâ da [ednâ] da
11. Muhiḫā geldi bir ehl-i suhan tārīhini yazdı
Muḫammed neşe-mend olsun hemīşe mehd-i ālāda

Sene 1216 (1801-1802)

7

TÂRİH-İ MİLÂD

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. Cenâb-ı Hâk Emîn Ağâ'ya virdi yine bir maḫdüm
N'ola dil-şâd ü mesrûr olur ise İzîd-i evfer

2. Gürizân oldı şerminden nüh-bahre dür ü gevher
Olunca sâhil-ârâ-yı vücüd ol gevher-i emced
3. Be-kâm-ı 'ömr idüb Hâk vâlideyniyle o ma'şümü
Şeref-yâb ide 'âlemde be-'izz ü devlet-i sermed
4. **Muhîrâ** bülbül-i hâme didi bu mışra'-ı târih
Bu gülzâr-ı cihânda gül gibi handân ola Aḥmed
Sene 1216 (1801-1802)

8

TÂRİH-İ DİĞER

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. Cenâb-ı Hân Selîm'in gevher-i zât-ı cihân-südü
Şeref-bahşâ-yı dihim-i serîr-i âl-i 'Osmânî
2. N'ola şâhân-ı 'âlem bende-i fermân-beri olsa
Odur Cem-maḳderet Dârâ-ḥaşem İskender-i şânî
3. Ḥidiv-i yemm-şiyem bir şehriyâr-ı baḥr u berdir kim
Ser-â-pâ-yı cihân müstaḡrak-ı deryâ-yı iḥsânı
4. Kadir-dân-ı gürüh-ı ehl-i dânişdir ki zâtına
Muḳarreb eylemekdir kâr u bârı ehl-i 'irfânı
5. Bu işte şâhid-i sıdḳ-ı maḳâlîm ki bu âvende
Silahdâr eyledi bir zât-ı 'âlîḳadr ü zîşânı

5a

6. Velî ḥaşlet Süleymân Beg Efendi kim vücüdidur
Dür-i yektâ-yı deryâ-yı inâyât-ı kerem-kânı
7. Dinilse mışra' elṭâf u 'atâ şâyestedir her-gâh
İder şîrin-dehen ḳand-i keremle müstemendânı
8. Bu 'âlî-mesned-i devletde Allah ber-ḳarâr itsün
İdüb eṭvâr-ı memdühâtını maḳbül-ı sulṭânı
9. **Muhîrâ** söyledim bir mışra'-ı ra'nâ ile târih
Alınca destime ol demde kilk-i gevher-efşânı
10. Ḥavâs-ı ḥamse imdâdıyla tām oldu bu târihim
Silahdâr eyledi şâh-ı zamân Mîr-i Süleymân'ı
11. Gelüb bir müjde-res tebşîr idüb yazdı bu târihi
Bugün oldı Süleymân Beg silahdâr-ı şeh-i devrân
Sene 1218 (1803-1804)

9

**AĞREB-İ KARİB AĞRİBÂ-YI EDİBİMİZDEN FAZİL EFENDİ'NİN EŞ'ARINI CEM'
Ü TERTİB EYLEDİĞİMİZDE İNŞAD OLUNAN TÂRİH-İ SÂDEDİR**

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Fâzıl'ın âşarını tertib ü cem'
Eyledim bâ-'avn-i Rabb-i müste'ân
2. Hâl-i zâtuñ dahî kıldı tercüme
Şevk ile bu hâme-i mu'ciz beyân
3. Himmet-i üstâdı âgeh-dil ile
Ola bu dîvân maqbûl-ı enâm
4. Söyledi bâ-tâ'miye târihini
Cevherin mışra'la kilik-i nükte-dân
5. Ehl-i 'irfâna **Muhîta** bu eşer
Yâdigâr-ı Fazıl-ı şîrin-zebân

Sene 1217(1803-1804)

5b

10

TÂRİH-İ VEFÂT-I CÂVİD AĞMED MİR

me fâ 'i lün me fâ 'i lün me fâ 'i lün me fâ 'i lün

1. Hüner-ver Cavid Ağmed Mir mey-i 'ilm ü ma'arifle
Cihânda neşe-yâb olmuş idi hayli zamân oldu
2. Vücûd-ı bî-'adîli câmını seng-i ecel ile
Sipîhr-i bî-mih(i)r şad-pâre itdi bî-nişân oldu
3. Çekince bezm-i fânîden ayâğ ol mîr-i şöhret-gîz
Didi âhbâb Kevşer içmege 'Adn'e revân oldu
4. Müdâmâ neş'e-dâr olur iken hamr-i 'itâsıyla
Şürâhî gibi çeşm-i âkrîbâsı hûn-feşân oldu
5. Havâs-ı hamsesi zâ'il olunca yazdılar târih
Behişt-i cavidânî Mir-i Cavid'e mekân oldu

Sene 1218 (1803-1804)

11

NEŞET EFENDİ HAZRETLERİ'NİN HİZMET-İ İMÂMETİYLE MÂLİK-İ ŞÂN U
ŞÖHRET OLAN MUHİBBİMİZ SEYYİD 'ATİK EFENDİ Bİ-YÂR U REFİK DÂR-I
BEKÂYA RIHLETLERİNDE TEBERRÜKEN İNŞÂD EYLEDİGİMİZ MERŞİYEDİR

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Bu kühen çarh-ı denî perver sitem-güster yine
Bir 'atîk aḥbâbımı aldı elimden âh âh
  2. Neş'et-i 'âlî-cenâbıñ bende-i dîrînesi
Pür-hüner Seyyid 'Atîk olmuşdı şâhib intibâh
  3. Mihr-i burc-ı ma'rifet bir zât-ı rüşen-dil idi
Zerrece yokdı dilinde meyl-i mâl-ı ḥubb-ı câh
  4. Kâr u bârı zümre-i 'uşşâk ile revzân şubân
Ülfet ü âmîziş idi gayra itmezdi nigâh
  5. Bülbül-i rûhı gülistân-ı cihânı terk idüb
Gülşen-i firdevse pervâz itdi bā-emr-i İlâh
- 6a**
6. Fevtine geldi dü ehl-i dil didi târîhini
Şahn-ı gülzâr-ı cinân oldı 'Atîk'e cilve-gâh
Sene 1218 (1803-1804)

12

MERŞİYE

fe 'i lâ tün fe 'i lâ tün fe 'i lâ tün fe 'i lün

1. Sû-yı 'uḳbâya revân oldı bi-emr-i Yezdân
Nuḥbe-i zümre-i ḥaṭṭât-ı ma'ârif-perver
2. Pür-hüner Aḥmed Efendi ki mişâl-i ḥaṭ-ı Şeyḥ
Şafḥa-yı 'âleme virmişdi ḥaṭ-ı zîb-i diğér
3. Meşḳ u ta'lîm-i ḥuṭûṭ eyler idi küttâba
Şarf-ı naḳdine-i himmet iderek şâm u seḥer
4. Anda ḥatm oldı hele nesh-ı kütüb taḥrîri
Yazdıḡı muşḥafa manend yazılmaz didiler
5. Defter-icürmüne Allah keşîde kılsun
Ḥaṭṭ-ı Ğufrânı yed-i luṭfi ile ser-tâ-ser

6. Dem-i fevtinde telāmizi didi tārīhīñ
Ola cennāt-ı Na‘īm Aḥmed Efendi’ye maḳarr
Sene 1219 (1804-1805)

13

**TEBER-DĀRĀN-I ZÜLFİYĀNDAN BALIKCI NĀMIYLA MEŞHŪR ENĀM BİR
KİMSENİŇ SEMEK-İ RŪḤİFAKR-I DERYĀ-YI ‘ADEME REVĀN OLDUĞDA İNŞĀ
OLUNAN BEYT-İ TĀRİḤDİR
NOĞTA-DĀRİ TĀM TĀRİḤ VAḲİ‘ OLMUŞTUR**
mef’ülü mefāilü mefāilü feülün

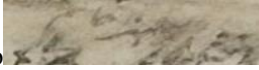

1. Emvāc humūm ile keşākeşde geđerken
Māhī gibi baḥr-i ‘ademe gitdi balıkcı
Sene 1219 (1804-1805)

14

**ḤĀLĀ KETHŪDĀ-YI GÜHER-ĀRĀ-YI ḤAZİNE-İ HŪMĀYŪN ŞĀLİḤ RİF‘AT BEĞ
ḤAZRETLERİNİŇ GENCİNE-İ ŞULBİNDEN RĀŞİD AḤMED MİR GEHVĀRE-İ
ZİB-İ ‘ĀLEM OLDUĞDA ḤAZRETİ MÜŞARŪ’N-İLEYHE ‘ARZ OLUNAN
TĀRİḤDİR**
fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1. Kethūdā-yı genc-i ‘ulyā-yı cenāb-ı Şeh Selīm
Ya‘nī ŞālīḤ Beg Efendi kim o zāt-ı bī-‘adīl
2. Ḳulzüm-i cūd u kerem deryā-yı elṭāf ü himem
Gevher-i yektā-yı baḥr-i feyz-i yezdān-ı celīl

6b

3. Şāḥib
Revnaḳ-ı engüşt-i devlet ṭālib
4. Meş‘al-ı tevfiḳ ile beyt-i derūm rüşenā
Ka‘be-i maḳşūd-ı ehl-i ḥācete luṭf-i delīl
5. Ḥazret-i Bārī ebābīl-i ğāzabla düşmeniñ
Maḥv u nā-būd eylesün mānende-i aşḥāb-ı fīl
6. Ḥamdülillah kenz-i şulbinden ol ‘ālī gevhəriñ
Geldi ‘izz ü nāz ile dünyāya bir ṭıfl-ı cemīl
7. ‘Aynıñ şems ü kāmەرle devr idelden ‘ālemi
Görmemiş çeşm-i felek ol māha mānend ü mişil

8. Cāy-gāh idüb maqam-ı 'izzî bā-şevk u tarāb
Vālideyniyle be-kām-ı 'ömr ide Rabb-i celīl
9. Gülşen-i rif' atde nahl-i zātı oldukça muķīm
Hāsîd-i bed-ḥ'āhı olsun reşk ile hār u zelīl
10. Söyledim bā-tā'miye tārīḫini ben de **Muhîr**
Rāşîd Aḫmed Big Efendi'niñ ola 'ömr-i tavīl
Sene 1219 (1804-1805)

15

TĀRĪḤ

fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1. 'Ārif-i sırr-ı tarīkat vākıf-ı rāz-ı İllāh
Şeyḫ-i Ḥaḫķī-i dil-āgeh ol güzīde merd-i pāk
2. Ḥāzret-i Ḥaḫ'dan niyāz eylerdi bir ḫayrū'l-ḫalef
Ḥamdül'illah virdi bir maḫdūm-ı mehveş tāb-nāk
3. Dir gören ādem o meh-rūyı bu ḫüsn ü ān ile
Bir melek gelmiş 'alā şeklü'l-beşer gökden be-ḫāk
4. Nām-ı nāmī dindi Tevḫīd Aḫmed ol meh tal'ate
Zikr-i zātı söylene yā Rab sengden tā Simāk

7a

5. Vāliidiyle ḫānķāh-ı dehrde dā'ımola
Mürşidine sālîkin tā kim diye rūḫı fidāk
6. Şevk ile geldi yidiler söyledi tārīḫini
Nūr-ı tevḫīd-i Ḥaḫ ilen Aḫmed ola pīr-i pāk
Sene 1220 (1805-1806)

16

TĀRĪḤ-İ SĀLİYE

me fā 'i lün me fā 'i lün me fā 'i lün me fā 'i lün

1. Yine nev-sāl-i ferruḫ-fāl geldi yümn ile dehre
Hezāran ḫamd u şükḫ olsun cenāb-ı Rabb-i Mennān'a
2. Sinin-i sâbıķından bu sene be-cīd meserretle
Gūzar ide sa'īd ola Selīm Ḥān-ı cihān-bāna
3. O şāh-ı āsumān-ķadriñ debīr-i çarḫ-ı evşāfiñ
N'ola bu vecḫile şebt itse levḫ-i mihr-i raşşāna

4. Hıdīv-i merḥamet güster selīmü'l-ḳalb-i dīn-perver
Selāṭīn-i cihān fermān-ber olmaz mı o sulṭāna
5. Felāṭūn-ı ḥıred ḥayrān-ı ḥüsn-i r'ey-i tedbīri
Hele şad gūne fā'ıḳ cümle-i eslāf-ı zıṣāna
6. Derūnı ḥazret-i Ḥaḳḳ'ın balāsın kenz-i ilhāmı
Bilüp iḥsān ider mā'mül-i ḥaş u 'āmı şāhāna
7. Cenāb-ı lem-yezel hem pādīşāh-ı 'ālem idüb hem
Şeh-i pür-ma'rifet itmiş ciḥān-ı 'ilm ü 'irfāna
8. Süḥen-sāzān-ı 'ālem idemez evşāfını tekmīl
Dem-i ḥaşre ḳadar sa'y eylese taḥrīr ü i'lāna
9. **Muḥīṭ**-āsā gelüb başla du'āya sen de ey ḥāme
Niyāz u 'ācz ile rū-māl olub dergāh-ı Raḥmān'a
10. Gürūh-ı 'āşıḳān tā kim şebistān-ı muḥabbetde
Fedā-yı cān ide pervāne-āsā şem'i cānāna
7b
11. Meh-i envār-ı zāt-ı bī-'adīli burc-ı şevketde
Ziyā baḥşā-yı elṭāf u 'aṭāyā ola devrāna
12. Beḡāyet dil-nişīn ṭarḥ oldı bu tāriḥ-i sāl-i nev
Hümāyūn ola bu sāl-ı cedīd Sulṭān Selīm Ḥān'a
Sene 1220 (1805-1806)

17

TĀRİḤ-İ CĀMİ' ḤAZRET-İ SULṬĀN SELİM ḤĀN DER-ÜSKÜDĀR

fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lūn

1. Cāmi'-i mecmū'ü'l-elṭāf u 'aṭāyā-yı kerem
Ḥāmī-i dūnyā enāmü'l-müslimīn şāh-ı cihān
2. Zıll-ı Ḥayy u Ḳayyūm Allah Şeh Selīm'in kim müdām
Sāye-i luṭfunda 'ālem kām-yāb ü şād-mān
3. Sünnet-i Peyḡamberi icrādadır şubḥ u mesā
Zāt-ı pāki 'arif-i sırr-ı Ḥudā-yı müste'an
4. Ḳible-i ḥācāt-ı 'ālem dergeh-i 'ulyāsıdır
Ḥākrüb-ı āsitānı olmaḡa ḳā'il şehān
5. Cāmi'-i çarḥ-ı berīniñ minberinde ol şehiñ
Ḥuṭbe-i şānı oḡınsa n'ola her ān u zamān

6. İmtisāl idüb hadîs-i men nebāya şevk ile
Üsküdâr'a yaptı bir nev-ma'bed-i cennet-nişân
7. Misli yok gök kubbenniñ altında dir ehl-i nazar
Tarh u nakş-ı dilkeşi hayrî'n-fezâ-yı ins ü cân
8. Beyt-i ma'mûr u mu'allâ-ves'aceb mi şaf-be-şaf
Zâ'irân cünd-i melâ'ik olsa ruzân ü şebân
9. Âbdest alursa ger bir bî-namâz şüfî olur
Öyle hayşiyetli bünyâd oldu bir şad-revân
10. Bu numüne mâ-ğaşal dünyâda kaşr-ı cennete
Olsa çârübü sezâdır zülf-i havrâ-yı hübân

8a

11. Beş vakitde ol şeh-i dîn-perverinî dâ'vetini
Farz u vâcib bilmesün yâ neylestün pîr ü cüvân
12. Nice hayrâta dahî Mevlâ muvaffaq eyleyüb
Zîb-i taht-ı şevket ü şân ola turdukça cihân
13. Harf-ı cevherdâr ile târîhini yazdı **Muhîr**
Yaptı cennet gibi bir câmi' Selîm Hân-ı zamân
Sene 1219 (1804-1805)
14. Dü düşülse bu da bir hayli güzelce târîh
Ola maqbûl-ı Hudâ câmi'-i Sultân-ı Selîm
Sene 1219 (1804-1805)

18

**HÂLÂ KETHÜDÂ-YI MU'ÂLİCÂ-YI HAZİNE-İ HAZRET-İ ŞEHRİYÂRİ ŞÂLİH
RİF'AT BEG HAZRETLERİ'NİN ŞULB-I PÂKLERİNDEN BİR DUĞTER-İ SA'D
AĞTER MEHD-İ ÂLEME PÂ-NİHÂDE OLDUĞDA İNŞÂD OLUNAN TÂRİH-İ
'ĞARRÂDIR**

fe 'i lâ tün fe 'i lâ tün fe 'i lâ tün fe 'i lün

1. Kethüdâ-yı güher ârâ-yı hazîne ya'nî
Mîr Şâlih kim odur hilm ü şehâvetle niyâm
2. Dest-gîr-i zu'efâ kadr-i şinâs-i 'urefâ
'Ârif-i sırr-ı şehâ fâ'ik-i eslâf-ı 'azâm
3. Geldi şulbinden o 'âlî-güherinî dünyâya
Sene-i sâbîkalarda iki mağdûm-i kirâm

4. Birisi mäh-ı lîkâ birisi hürşîd-i ziyâ
Zerre-veş görmeyeler çarh-ı denîden âlâm
5. Lîk bir duh̄ter-i pākîze daħi ister idi
H̄azret-i H̄aḡḡ'a niyâz eyleyerek şubh u şâm
6. Şükr şad şükr cenâb-ı H̄aḡḡ'a dil-h̄'âh üzre
Luḡf u ihsânı ile eyledi dil-şâd u be-kâm

8b

7. Pençe-i nâz ile gehvâresi cünbiş iderek
Perveriş-yâb ola şîr-i kerem-i H̄aḡ'la müdâm
8. O kerîme o kerîme ile bî-derd u elem
Ṭul-ı 'ömr eyleye ihsân-ı cenâb-ı 'Allâm
9. Baña vâcib şeker-efşân-ı du'âsı olmak
Eyledi şerbet-i elṫâfı ile şîrîn-kelâm
10. Geldiği demde baña müjde-i mîlâdı **Muh̄it**
Söyledim mışra'-ı târîhî be-feyz-i ilhâm
11. Öyle mışra' ki anı degme bir erbâb-ı suhen
Şebt u inşâd idemez itse de sa'y ü iḡdâm
12. İşte ol mışra'-ı târîhî-i cevâhîr-mâye
Mehd-i rif'atde ide Fâtıma Hanım ârâm
Sene 1220 (1805-1806)

19

SÂLİYE

mefâilün fe 'i lâ tün mefâilün fe 'i lün

1. Sipîhr-i 'izz ü şerefdir yine biḡamdulillah
Ṭulü' eyledi mihr-i münîr-i sâl-i cedîd⁴
2. Ziyâ-res-i ferah ü şādî oldı ser-tâ-pâ
'Uyun-ı 'âlemiyâne mişâl-i şems-i ümîd
3. Sinîn-i sâ'ire bu nev-sene kıyâs olmaz
Nehârı 'ıyd-ı tarâb-zâ leyâli ḡadr-i sa'îd
4. Şeh-i cihân Selîm H̄ân-ı kâm-baḡşâyâ
Mübârek u mütemeyyin ide H̄udâ-yı mecîd

⁴ Vezin hatalı.

5. Hîdîv-i 'âlem-i imkân-ı Sikender-sânî
Cüyüş-ı fitneye re'y-i zerini sedd-i sedîd
  6. Muhtî-i cüdına nisbet o şâh-ı bahr u beriñ
Mişâl-i katre-i mādır yem-i siyâh u sefid
- 9a**
7. Hemîşe kuvvet-i ilhâm-ı Hakk eyleye kârı
Huşul-i maṭlab-ı halk-ı cihāna ceḥd-i ceḥîd
  8. Güher-şinās-ı hüner-ḳadr-dân-ı ehl-i fünün
Vaḥid-i dehr ü ferîd-i zamâne ḥulḳı hamîd
  9. Benim de ol şey-i encüm sipāhıñ 'ahdinde
Merāmım üzre dönerse 'aceb mi çarḫ-ı 'anîd
  10. Hezâr-ı sâl-ı cedîde resîde ide Hudâ
Cihānda şevket u 'ömrin idüb füzün u ferîd
  11. Şühür u hefte vü rüz u şeb eyledikce mürür
Sürür u ferḫat u şādî pey-â-pey ola bedîd
  12. **Muhtî**-i Hakk'a niyâz ile söyledim târiḫ
Selîm Hân'a mübarek ola bu sâl-ı cedîd

Sene 1221 (1806-1807)

20

**HAZİNE-İ HÜMÂYÜN H'ÂCESİ FAZİLETLÜ KUDSİ EFENDİ HAZRETLERİ'NİN
VELED-İ EMCEDLERİ SEYYİD MEHMED SA'DEDDİN EFENDİ PİÇİDE-İ KİMAT-
I 'İZZ Ü VÜCÜD OLDUĞDA MÜŞARÜN İLEYHİN İLTİMÂSIYLA İNŞAD OLINAN
TÂRİḫ-İ SÂDEDİR**

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. 'Ârif-i esrâr-ı âyât-ı cenâb-ı Lâ-yezâl
Vâḳıf-ı râz-ı eḫādîş-i resül-i bî-mişâl
2. Ḳulzüm-i feyz ü hüner baḫr-i muhtî-i ma'rifet
Dür-i yektâ-yı yem-i 'ilm-i ḫaḳîḳat iştimal
3. İştiyâḳ-ı rüyet-i ḫayr-ü'l-ḫalefle dâ'imâ
Dergeh-i Rabb-i kerîme olur idi rüy-mâl
4. Ḥamdili'llah burc-ı şulbünden o zât-ı efdaliñ
Toḡdı bir nür-ı mücessem ṭıfl-ı manend-i hilâl
5. Şîr-i feyz-i fâ'ikü'l-'ilm ile dil seyr eyleye
Dâye-i ḳudret alub aḡüşuna rüz u leyâl

9b

6. Kudsıyānıñ feyz-i imdādı ile oldur **Muḥīṭ**
Beyt-i tāriḥ-i cevāhır-māyesi reñgīn kāl
7. Luṭf-ı Haḫ'la eyleyüb taḫşīl-i fenn rüzān şebān
Ola Sa'deddīn Meḫemmed seyyīd-i ehl-i kemāl
Sene 1221(1806-1807)

21

DİĞER

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Hülüs-ı tām ile yazdım **Muḥīṭā** mısra'-ı tāriḥ
Cihānda ola Sa'deddīn Efendi 'ilm ile meşhūr
Sene 1221 (1806-1807)

22

DİĞER

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Söyledim nāsa **Muḥīṭā** mısra'-ı tāriḥini
Oldı Sa'deddīn Meḫemmed zīver-i mihr-i şeref
1221 (1806-1807)

23

**KETHÜDĀ-YİGÜHER-ĀRĀ-YI HAZİNE-İ HÜMĀYÜN DEVLETLÜ ŞALİH RİF'AT
BEG HAZRETLERİ'NİN GENCİNE-İ ŞÜLBİND EN KENZ-ĀRĀ-YI 'ĀLEM-İ
DÜNYĀ OLAN DUĞTER-İ PĀK-GÜHERLERİ ŞALİHĀ HĀNİM'İN MİLĀD-İ
TĀRİHİDİR**

fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lün

1. Esb-i kilkiñ yine bu vaḫt-i feraḫ-efzāda
Deş-t-i ma'nāda n'ola itsem 'ināsiñ irḫā
2. Luṭf-ı Yezdāni ile şād u ferāh-nāk oldı
Sebeb-i rif'atimiz zāt-ı kerīm-i 'ulyā
3. Hāzin-i kenz-i kerem Hāzret-i Şālih Beg kim
Kethüdā-yı güher ārā-yı hāzine ḫālā
4. Zātu bir gevher-i nāyāb-ı künüz-ı ihsān
Ṭavr-ı müstaḫsen-i maḫsūd-ı gürüh-ı keremā
5. Genc-i şulbinden ol 'ālī güheriñ dünyāya
Geldi bir duğter-i pakīze be-'avn-i Mevlā

6. 'Avn u elţâf-ı Hüdâ mehd ü kımâtı olarak
Bula âsâyiş ü şihhatle o meh neşv ü nemâ
7. Görmeyüb rû-yı hazân gül gibi handân olsun
Gülşen-i rif'at ü devletde o verd-i zibâ
8. Hüsni m'nend-i Zelîhâ olacaktır bî-şek
Ki birâderleridir Yûsuf-ı Mısr-ı dünyâ
9. Hâzret-i Bârî müritvetlerini rüyet ile
O kerem-kâra 'inâyet ide şādī vü şafâ
10. Sâl-i târihini bir mısrâ'-i bālâ-ter ile
Eyledi kilik-i hüner sâz-ı **Muhîrâ** inşâ
11. Bu kadar olabilir tām u mükemmel târih
Şâlihâ Hanım ola aslâh-ı ecnâs-ı nisâ

1222 (1807-1808)

24

SÂLIYE

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Sâl-i nev oldı yine yümn ile kevne pā-nihād
Şâh-ı mülk-i 'āleme mes'ūd ide Rabbü'l-'ibād
2. Hâzret-i Sultân Selîm-i kām-bağışın kim müdām
Bende-gân-ı dergeh-i 'ulyası olur be-murād
3. Ol şehin evşafını tahtır ile meşgüldür
Hâme-yi mu'ciz eser bu tarz yevmü't-tenād
4. Pâdişâh-ı dîn-i dünyâ Cem-livâ Dārâ-hâşem
Şehriyâr-ı Sām-heybet hāmî-i kilik-i bilād
5. Revnağ-ı dîhim-i devlet dâver-i āgâh-ı dil
Zîb-i evreng-i hilâfet şâhib-i rüşd ü sedād
6. Hüsrev-i encüm-sipeh hâkân-ı gerdün menzilet
Mîhr-i burc-ı saltânat mâh-ı sipihr-i 'ād ü dād
7. Gevher-efşân-ı 'inâyet dür-nişâr-ı ma'delet
Bağır-ı pür-mevc-i 'atâ kân-ı kerem 'ālî nejad
8. Şıdk ü şevk ile mücâhid fî-sebili'llâhdır
Zât-ı peygamber hışâli 'ârif-i sırr-ı cihād

10b

9. Berķ-i âteş-bār-ı seyfinden o şāh-ı 'azamıñ
Hırmen-i ecsād-ı ā' dā tutuşub olsun remād
10. Seng-i kahr-ı Hākla çīnī-i vücūd-ı düşmeni
Öylehurd olsun ki olmasın pezirā-yı kenād
11. Saħa-yı hīcāda ecnād-ı cünūd-ı kāfiri
Tu' me-i şemşir-i hün-riz eylesin bālā-nihād
12. Gevher-i 'ālem-behā-yı zāt-ı bā-luṭf-ı İlah
Nice yıl zīnet-zen-i taht ola mesrūrū'l-fevād
13. Söyledim tārīḫ-i nev-sāli **Muhīṭ** ilhām ile
Yüm himem Sulṭān Selīm ola bu yıl manşūr u şād
1222 (1807-1808)

EBYĀT

1

fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Dilde her dem nār-ı ḫasret oldıḡın bilmez misin
İştıyāk-ı germ-i ülfet oldıḡın bilmez misin

2

VELEHU

feilātün feilātün feilātün feilün

Bu şiyām eyyāmı 'uşşāka nigāh-ı iltifāt
'Ayn-ı kaftān biçimidür 'ıydiye cānā öksüze

3

VELEHU

mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fāilün

Emvāc-ı Nīl-i Mısr-ı muḫabbet belāsını
Yūsuf mişāli çāh-ı belāya düşen bilür

4

VELEHU

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Zīver-i tāc-ı faḫr-ı ehl-i yaḫīn
Zāt-ı pāk-i cenāb-ı Sa' de' d-ḫīn

5

VELEHU

mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

Gülpenbe cân-fesi giyüb ol naḥl-i bāğ-ı nāz
Gülzâr-ı 'aşka bülbül-i zâr itdi herkesi

6

VELEHU

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Ümîd-i büs-ı la'lüñle sirîşk-i ḥün-feşânımdan
Gönül hem-reng-i kuhsâre Bedâḥşân u Yemen oldı

7

VELEHU

mefâ'ilün fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün

O naḥl-i pür-semerim ger raḳîb-i ḥor-menişe
Çemen mişâl temâyül iderse pek güç olur

11a

8

VELEHU

fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün

Ceyş-i perçemle kafâ-dâr olalı cünd-i Ḥabeş
Pek perişâniyet irâş eyledi mülk-i Fas

9

VELEHU

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Ol âyîne-ruḥum ḥayretle mir'âta baḳar her gâh
'Aceb ḥüsn-i cihân-tâbiñ görüb meftün mı olmuşdur

10

VELEHU

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü feülün

Hem ḥüsn-i gülü süz hem âvâzesi muḥarriḳ
Yandımsa hele öyle güzel nârına yandım

11

VELEHU

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü feülün

Leb-ber-leb o gülfem ile hem-dem degiliz biz
Esrâr-ı leb-i la'line maḥrem degiliz biz

12

VELEHU

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Gerçi uçdı t̄ā'ir-i h̄üsntiñ gelince h̄att-ı nev
Lāne-gāh-ı murğ-i dil zülfiñdür elān bilmiş ol

13

VELEHU

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Āteş-i firkat ne nār-ı sine-süz oldıgını
Yana yana söylesem bir merd-i hemkār olsa da

14

VELEHU

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Fürūh-bahş iltifāt olmazsa ol āteş-mizāc
Toñdurur 'uşşākı bu serdī-i eyyām-ı şitā

15

VELEHU

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

'Anber-i h̄ālī yanub āteş-i ruhsāresine
Aña dūd-ı siyehi kākül-i müşgīn olmuş

16

VELEHU

mef'ülü mefā'ülü mefā'ülü feülün

Kām-ı dile bu bahş-ı vefā olur o gülfem
Ta'tır-i meşām eyler ise ger gül-i kâgıd

17

VELEHU

mefā'ülün mefā'ülün mefā'ülün mefā'ülün

Olur h̄ayrān-ı mir'āt bir şāfī her āyīne
O billürn teni 'üryān gören mānend-i āyīne

18

VELEHU

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Bir nigāh-ı germ ile yakdı dil-i bī-çāremi
Bilmem ol āfet ne ki āteş mi āteş-zen midir

19

VELEHU

fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün

Ṭatlı şoĥbetle alub göñlüm o şirîn güftâr
Şimdi acı söz ile telĥ-i dimāġ itdi beni

20

VELEHU

mef' ũlü fäilätü mefä' ilü fä' ilün

Ḥaṭṭ-ı siyāh-fām ile ĥüsnüñ mezīd olur
Māhüñ şu' ā' ı zulmet-i şeble bedīd olur

21

VELEHU

mefä' ilün mefä' ilün mefä' ilün mefä' ilün

Dil-i pür-şerĥamız sīrāb olur la' lī ĥayāliyle
Benimle bu sebebden mācerāsı artar eksilmez

11b

MUḤAMMES

1

fä' i lā tün fä' i lā tün fä' i lā tün fä' i lün

1. Zerrece meyl eylemem mihr-i pür envār olsa da
Rüz-ı rüşen çeşmime hicri ile nār olsa da
Ḥasret-i ruĥsārı ile dīde-ĥün-bār olsa da
Ba' dezīn itmeme temellük ol mehe yār olsa da
Her ĥuşuşda baña yār u meded-i kār olsa da
2. Bāde-ĥ'ār-ı vuşlatı āġyār-i bī-şerm ü edeb
'Āşık-ı maĥcübı mey-nüş-ı ġam-ı hicr u niġab
Ġirye-nāk oldıġımı gördükde ĥandān pür-ṭarab
Āĥ seyr itsem o bed-ĥü bī-vefa neyler 'aceb
Bir vefā nā-āşinā şüĥa giriftār olsa da
3. Nev-bahār-ı ĥüsnüñe yoġdur ĥazān ĥaṭ gelse de
Bülbul-i gülzār-ı 'aşkıñdur cihān ĥaṭ gelse de
Āşıkım bi'llāhi ey serv-i revān ĥaṭ gelse de
Mā'il-i şem-i ruĥuñdur 'aşıkān ĥaṭ gelse de
Ķoklanur māni' degildür verd-i pür-ĥār olsa da

12a

4. Sâlik-i nâ-müsta'idler idemez kesb-i şafâ
Şeyhe himmetde kuşur itmezse daği dâ'imâ
İşte bu beyt ile ma'lûm ehline bu müddeâ'
Merd-i nâ-ķâbil olur mu 'ârif-i sır-ı Hudâ
Rûz u şeb hem şöhet-i âhrâr u ebrâr olsa da
5. İdeyor taşıl-i fenn-i şî're sa'y ol gönca-fem
Sa'yıñı meşķur ide Rabb-i şekûru Zü'l-kerem
Şad-hezârân beyt ü mışra' eyleyüb tarḥ u raķam
Şî'r ile bârî **Muḥitâ** ḥâlim eş'âr eylesem
Ol güzel mazmûn-şinâs-ı beyt u eş'âr olsa da

MURABBA'

1

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Bezm-i üns-â-üns yâr-i mihribânda gâh gâh
Bâde-nüş-ı vaşl idim reşk eyler idi mihr u mâh
Sâġar-ı çeşmim şarâb-ı eşķ ile pür şimdi âh
Şundi cām-ı fırķati sâķī-i çarḥ-ı kīne ḥā ḥ
2. Bezm-i meyde nüş idince ol leb-i meygün şarâb
Cām-ı la'liyle dili maḥzûn olurdu neş'e-yâb
Nâr-ı ḥasretle çeker ġayrı n'ola olsa kebâb
Şundi cām-ı fırķati sâķī-i çarḥ-ı kīne ḥā ḥ
3. Ol şeker leb mest olub çözerdi bend-i sīnesin
Tûḥī-i dil seyr ideridi o şâf âyīnesin
Eyledi icrâ ne çâre 'âdet-i dîrīnesin
Şundi cām-ı fırķati sâķī-i çarḥ-ı kīne ḥā ḥ
4. Gül şeker vaşlı ile olmuş idim şîrīn-dehen
Yādıma gelmezdi hīc telḥī-i hicrân u miḥen
Her şafañıñ bir ḥumârı olduġın bildim ki ben
Şundi cām-ı fırķati sâķī-i çarḥ-ı kīne ḥā ḥ
5. Cüşiş-i Nîl-i sirişķim görse ol Yûsuf-cemâl
Ṭab'-ı nâşâd-ı **Muḥitâ**'i lâbüd eylerdi su'al
Şimdi bu ḥaletiñ oldu cümlesi ḥ'âb u ḥayâl
Şundi cām-ı fırķati sâķī-i çarḥ-ı kīne ḥā ḥ

12b

MURABBA'

2

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Raḥm idüb ey âteşin-ruḥ nâle-i efgânıma
Pürsüş-i ḥâl-ı dil-i sūzân içün gel yanıma
Yana yana bende taqrîr eyleyem sulṭânıma
'Aşk-ı cân sūziñ seniñ âteş-zen oldı cânıma
2. Tâb-ı ḥüsnüñden tutuşdı hürmen-ı şabr u qarâr
Nâle-i pür-süzüm oldı berç-veş âteş-nisâr
Sinede mânend-i düzaḥ gör ne âteşler yanar
'Aşk-ı cân sūziñ seniñ âteş-zen oldı cânıma
3. Cân u ten ey gül-beden yanmakta hemçün ḥâr u ḥas
Murğ-i dil oldı derüne bülbül-i âteş-nefes
Tâk-ı çarḥa âh-ı cân-gâh olmasun mı şu'le-res
'Aşk-ı cân sūziñ seniñ âteş-zen oldı cânıma
4. Bir nigâh-ı germ idiñce nâz ile bu şeb baña
Âteş-endâz oldı 'aşkıñ cânıma ey mehlikâ
Yanaraḥ ben de **Muhîr**-âsâ n'ola virsem saña
'Aşk-ı cân sūziñ seniñ âteş-zen oldı cânıma

MURABBA'

3

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Sünbül-i zülf-i girihgiriñi idüb tâlân
Bâga 'azm eyleyecek vaqt ü zamandır bu zamân
Şad hezâr işve ile şaḥn-ı gülistâna âmân
Verd-i ḥandân gibi gel gül açıl ey gonce-dehân
2. 'Âşıkân bülbül-i âşüfte gibi nâlede
Ḥasret-i nergis-i çeşmüñle bütün giryende
Ḥâr-ı ḥâr-ı ḡam-ı ḥicrândan uşandım ben de
Verd-i ḥandân gibi gel gül açıl ey gonce-dehân
3. Senc-i ḡamda dil-i âğyârı kebâb eyleyerek
Lâübâli olarak ref'i ḥicâb eyleyerek
Sâḥa-i bağ-ı feraḥ-râyı şitâb eyleyerek
Verd-i ḥandân gibi gel gül açıl ey gonce-dehân⁵

⁵ Der-kenârda, murabbanın nâ-tamâm (tamamlanmamış) olduğu belirtilmiştir.

13a

TAHMİS-İ ĞAZEL CENĀB-I PERTEV

1

me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün

1. O hūnī āteş-i ḥasretle biryān oldığım ister
Varub bismilgeh-i aşkında kurbān olduğım ister
Zülāl-i tığ-i hicrān ile reyyān olduğım ister
Reh-i 'aşkında zannetmeñ ki giryān olduğım ister
Ne gayret-keşdir ol mümtāz-ı ākrān olduğım ister
2. O kaşı yā girer mi bīhude hīc günde biñ kāne
İdüb āmāc-ı levc-i sīne-i 'uşşākı bigāne
N'ola çeksem dem-ā-dem çille-i 'aşkını merdāne
Degildir zevk-yāb ol tır-i müjgān degmeden cāne
Benim lezzet-şinās-ı zaḥm-ı peykān olduğım ister
3. Nemek-pāş-ı sitem olma dimem zaḥmına ben zāruñ
Yā öpdür bāri bir kere leb-i la 'l-i şeker-bāruñ
Baña kısmet olur mı ni' met-i vaşlı o dildāruñ
Biltür kim hūn-ı dildiü tüşesi her dem bu gam-ḥ'āruñ
Ziyāfet-hāne-i derdinde mihmān olduğım ister
4. İdüb mecrā-yı dilden cūy-i eşk-i pāyine vāşıl
Vişāli şem'ine her demde yanmamağ degil kābil
O şuḥ-i āteşin meşreb egerçi olmuyor kātıl
Ne çāre vuşlat-ı pervāne yanmağla olur ḥāşıl
Anıñçün āteş-i aşk ile sūzan olduğım ister
5. **Muḥīṭā** ol kamer ṭāl'at görüb bu ḥāl-i berbādım
Sū'āl itmez teraḥḥum eyleyüb hīç ṭab'-ı nāşādım
N'ola çarḥa resān itmekse dūd-ı āh-ı mu' tādım
Şeb-i dil-cevr-i fırkatden o meh tuymuş ki feryādım
*Çerāğ-ı dağ ile **Pertev** fūrūzān olduğım ister*

13b

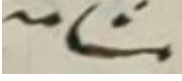
ĞAZELİYĀT

1

me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün

1. Ḥayāl-i ḥaṭṭ u ḥāl-i yāre göñlüm mesken olmuşdur
O cā-yı ferhat-efzāya dü çeşmim revzen olmuşdur

2. nıgehini rehbab olaldan ol gül-endâmın?
Gönül müstağnî-i seyr-i çemen hem gülşen olmuşdur
3. Ser-i fahrım n'ola Tübāya hem-ser olsa fī-mā-ba'd
O hūr-ı Sidre-quad tā farkıma zıll-efgen olmuşdur
4. Olaldan dāğ-ı 'aşk ile mu'anven levha-i sīnem
Benim dībāce-i sırr-ı zamīrim rüşen olmuşdur
5. İrersen sāhil-i gāma **Muhîr** bu yüm-i gamda
Hemişe fülk-i ihlāşa tevekkül yelken olmuşdur

2

fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1. Mālik-i naqđine-i fazl u hünerdir ehl-i 'aşk
Hāzin-i gencine-i derd-i güherdir ehl-i 'aşk
2. Āsumān-ı 'ālem-i mā'nide her rüz u şebān
Devr-i eflāk itmede mihr ü kamerdir ehl-i 'aşk
3. Seyl-i tūfan-ı belāya halk-ı 'ālem olsa garķ
Keşti-i cisminde bī-havf u hāzerdür ehl-i 'aşk
4. Resm-i rāh-ı Ka'be'yi maqşūd-ı ehl-i 'aşka şor
'Āzim-i beyt-i murāda reh-nümādır ehl-i 'aşk
5. Bende-i halka-be-güş-i bāb-ı 'uşşākım **Muhîr**
Her dü 'ālemde mu'azzez mu'teberdir ehl-i 'aşk

14a 3⁶

mef 'ū lü fā 'i lā tü me fā 'i lü fā 'i lün

1. Derd-i derün-i 'aşık-ı zāra devā mısın
Yoşsa tabīb-i mā'il-i cevri u ezā mısın

4

fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1. Gül nihāl-i bāğ-ı 'işve kāmēt-i dil-cūsıdır
Ziver-i gülzār-ı hüsn ü ān dağı gül-rūsıdır

⁶ Gazeliyat bölümündeki üçüncü gazelin yalnızca 1 beyiti yazılmıştır. Muhtemelen sonradan tamamlanmak düşüncesiyle matla beyit yazılmış ve sayfanın geri kalanı boş bırakılmıştır.

2. Tā ezelden murğ-i dil gülzâr-ı hüsne beste-dil
Gülşen-i maẓmûn u nazmıñ bülbül-i hoş-gûsıdır
3. Sîne-i bî-kîşe-i 'uşşâkı göz göz eyleyen
Tîr-i dildûz-ı nigâh-ı dîde-i âhûsıdır
4. Kâyd-bend-i târevâm-ı derd iden murğ-i dili
Dâne-i hâl-i rahîle ham-be-ham gîsûsıdır
5. Murğ-i dil mânend-i bülbül nâlesi kâr eyledi
Bir cefâ-cünüñ **Muhîta** mâ'il-i gülbûsıdır

14b

5

mef 'û lü mefâ'îlü mefâ'îlü fe 'ülün

1. Ol şühî luṭuf-pîşe kerem-ver bilirüz biz
Cevr ü sitemüñ ni'met-i diğer bilirüz biz
2. Kes mîve-i vaşlından ümîd-i dil-i zârem
Virmez idügin naḥl-ı semen-ber bilirüz biz
3. Haṭ geldi deyu yüz çevirir şanma bizi sen
Ser şafha-i ruḥsârına zîver bilirüz biz
4. 'Aşkuñ teberinden bu çemen-zâr-ı cihânda
Bî-behre kalan ḥulḳı çemendir biliriz biz
5. Beyt u ğazel-i nâdire-ğüftarı **Muhîta**
Sencîde-i gencîne-i gevher biliriz biz

6

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Bezm-i meyde nûş idüb ol mest-i naḥvet bâde mi
Seng-i cevri ile şikest eyler dil ü dildâde mi
2. Gerdeni qar pârçası kâkum gibi sîne velîk
Bir gülâm-ı bârid ile buz keser üftâde mi
3. Ol kad-i mevzûna buldum ben tarîḳ-i irtibâṭ
Rabṭ-ı müşküldür egerçi mısra '-i âzâde mi
4. Şâriḥ-i metn-i firâḳ olsa 'aceb mi hâmemiz
Mû-be-mû gördük haṭ-ı rûy-ı kitâbcızâde mi
5. Nev-zemîn-i dil-nişîn-âsâ **Muhîta** söylerim
Himmet-i üstâd ile böyle zemîn-i sâde mi

15a

7

fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lün

1. N'ola pür-gū ise ey şüh seniñle konuşan
'Andelîb olmaya mığonca-dehenle konuşan
2. Olur elbette vāreste-i kayd-ı iflās⁷
Menba'-ı berr u 'atā sîm-bedenle konuşan
3. Bāğ-ı dehr içre olur bülbül-i āşüfte mizāc
Sen gibi gülbeden ü gonca-dehenle konuşan
4. Almaz ağızına bile bāğ-ı ħubān tūfānîñ
Sidre-ķad ħūri meniş sîb ü ķanile [konuşan]
5. Mā'il-i ũlfeñimiz oldu **Muĥîr** ol āfet
Şöhret ü şān bulur ehl-i suĥenile konuşan

8

NAZİRE-İ TEGAZZŪL-İ CENĀB-I MİR VĀŞİF

mef 'ū lü me fā 'ilü me fā 'ī lü fe 'ū lün

1. Şun cām-ı lebŭñ bezmde peymāneden evvel
Mest ide beni bāde-i meyhāneden evvel
2. Bu gice gelüb ħāneme ol şem'-i şeb-āra
Yağdı beni āteşlere pervānedenevvel
3. Dŭn dār-ı şifā-yı dil-i 'uşşāķını gezdüm
Girmiş yok etmiş bu dil-i dīvāneden evvel
4. Feth ide meh-i siĥr-i füsŭn ile kimesne
Gencine vişāliñ dil-i vîrāneden evvel
5. Açmışdı dile tîr-i ġam-ı ķavs-i ķazā zaĥm
Sehm-i elem-i ġamze-i cānāneden evvel
6. At sürmedi bu 'arşada ĥîc kimseye **Muĥîrā**
Şîrîñ-suĥen-i Vāşif-ı ferzāneden evvel

⁷ Mısra vezin açısından hatalı.

9

15b TAẒMİN-İ MIŞRA‘-İ RÂSİH EFENDİ

mef ‘û lü fâ ‘i lâ tü me fâ ‘î lü fâ ‘i lün

1. Gönlüm o lâle-ruḥda ki bû-yı vefâsı yok
Reng eylemekdir ‘âdeti ğayrı hevâsı yok
2. Mânend-i şubḥ-ı şâdıķım ey meh bu sūzda ben
Mihriñ fūrüg-ı ḥüsnüne nisbet ziyâsı yok
3. Bu kârgemde saña haşîrim daḥı fedâ
Bir ‘âşıkım ki ey gül-i hoş-bū riyâsı yok
4. Reşk-âver olsa baña becâdır debîr-i çarḥ
Hoḳka dehân sen gibi bir mehlikâsı yok
5. Pîrim mürîd ez-dil u cân saña bu ḥaķîr
Serde külählî düşda gerçi ‘abâsı yok
6. Râh-ı talebde âh u niyâz oldı rehberim
Şanmañ bu yolda bedreka-i reh-şinâsı yok
7. Dirmiş **Muḥîṭ** Râsîḥ Efendi o gül için
Reng eylemekdir ‘âdeti ğayrı hevâsı yok

10

fe ‘ilâtün mefâilün feilün

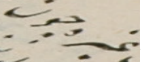
1. Nevbahâr-ı ruḥıñ ḥazân oldı
Ba‘dezin kâr-ı dil figân oldı
2. Ḥâl ü rüyı ḥayâli şubḥ u mesâ
Mîhr ü mâh-ı sipîhr-i cân oldı
3. Ḥaṭ-ı reyḥân u sünbül-i zülüfe
Şîşe-i dil şüküfedân oldı
4. Esb-i ṭab‘ımla raḥş-ı endîşem
Deşt-i ma‘nîde hem ‘inân oldı

16a

5. Râm idince o Yûsuf-ı ḥüsnî
Nîl-veş eşkimiz revân oldı
6. Da‘viye ma‘ni ‘aşka çünki nişân
Bu ğazel ‘aşkıma nişân oldı
7. Dil-i **Muḥîṭ** cihân-ı ma‘nâdır
Bu sebebden güher-feşân oldı

11

me fâ 'îlün me fâ 'îlün me fâ 'îlün me fâ 'îlün

1. Sarây-ı şâh-ı aşka göñli derbân oldıgım gördük
Cihânda böyle 'âlî câha şâyân oldıgım gördük
2. Hele şîrâze-bend-i ülfetiñ olanları cānā
Benim eczâ-i hâlim-veş perişân oldıgım gördük
3. Metâ'-ı vaşl-i yâr âteş bahâsına alınmazken
Zamân ile bu bāzâr içre erzân [oldıgım gördük]
4. Şeker-rîz-i nesîm idi ol tütü
Baña âyîne-veş lâl idi güyân oldıgım gördük
5. **Muhîrî** himmet-i üstâd-ı zîşân ile 'âlemde
Mezâmîn âşinâ merd-i sühandân oldıgım gördük

12

fe'î lâ tün mefâ'îlün fe'î lün

1. Cāy-ı şübhe degil Mesîhâ'sın
Cism-i bicâne rûh-bağşâsın
2. Gülşen-i hüsni ü anda ey gül-i ruğ
Mişli yok nağl-i verd-i ra'nâsın
3. Bezm-i 'âlemde ey büt-i tannâz
Mey-perestâne neş'e-efzâsın
4. Heme kâret çü tıflı endek-sâl
Türkçesi gâyet ile hubbâsın

16b

5. Bârekallah **Muhîrî** hağka kim
Hâzin-i genc-i şî'r ü inşâsın

13

fâ'î lâ tünfâ'î lâ tün fâ'î lâ tün fâ'î lün

1. Şüret-i zâhirde gerçi genc-i miñnet beklerüz
Ma'nen ammâ gūşe-i kaçır-ı sa'âdet beklerüz
2. Mezra'-ı amâlimiz berç-i havâdiş yakdı hep
Şimdi ser-sebz itmege bārân-ı rahmet beklerüz
3. Gülşen-i şür-ı temâşâsından olduğ bî-niyâz
'Andelîb-i ma'niyiz bâğ-ı ferâgat beklerüz

4. Hānķāh-ı 'ālem-i ma'nāda mürşid pīrimiz
Biz anıñçün tekye-i bātında hālvet beklerüz
5. 'Āleme mebsūt olsa h'ān-ı luḫı ol ŗehiñ
Biz ol āc u seyr-i çeşmānız ki da'vet beklerüz
6. Her birimiz hızm̄et eyler bir ķapuya zāhirā
Ma'nideyiz āsitān-ı Hāce Neş'et beklerüz
7. Ol der-i 'ulyānıñ oldı cebhe-sāyānı **Muḫīḫ**
Şāh-ı iķlīm-i hüner bizler de nevbet beklerüz

17a

14

NAZİRE-İ TEGAZZŪL HĀLİM GİRĀY

mef 'ū lü me fā'ılı me fā'ılı fe'ülün

1. Dil mest-i mey-i hūmgede-i lemyezelidür
Nüş eyler ise ŗire-i engüri velidür
2. Ğāretger-i naķdıne-i imān-ı hemişe
Hāķķā siyeh-i zülfüne kāfir dimelidür
3. Hāḫ başdıđı dem muşḫaf-ı rūyuñda o şūhuñ
Hātm olacağı hüsn ü anı emr-i celidür
4. Yok zerre ķadar ķarḫ ile ol mehde ķabāḫat
Çekdigı dılıñ kendi cezā-yı 'amelidür
5. Bu nev-eşer-i kilķ-i güher-bār **Muḫīḫā**
Tanzīr-i süḫansāz-ı **Hālīm**'iñ ğazelidir

15

mef 'ū lü fā 'i lā tü me fā 'ı lü fā 'i lün

1. Vaḫşī-i ğazāl gibi o dilber ķaçar gezer
Bihüde şayd-ı ķaydına 'āşık düşer gezer
2. Şāhın nigāhı pençe-zen-i hışm olalı dil
Mānende-i kebüter-i bī-bāl u per gezer
3. Şebdīz-i kilķ-i ḫab'ımıñ āşarı mihr-ves
Mülķ-i süḫende ekşeri vaķt-i seḫer gezer
4. Biz sā'ilān-ı bāb-ı 'aḫyā-yı İzid'üz
Mānend-i şüfī şanma bizi derbeder gezer
5. Ol ķaşı yāyı çekdiler āĝuşa bī-ta'ab
Daḫı **Muḫīḫ** çille-i cevri çeker gezer

17b

16

TAZMİN-İ MIŞRA‘-I HAZRET-İ NEŞ‘ET

fe ‘i lā tūn fe ‘i lā tūn fe ‘i lā tūn fe ‘i lūn

1. Şabrı güç çaresi güç verdi giriftār oldum
Gam-ı ‘aşkuñla begüm haste vü bızār oldum
2. Yine bir Leylī-nigeh dilbere dil-dāde olub
Kays u Vamıķ gibi zīverde-i kuhsār oldum
3. Āşiyān-sāz olamam ğayrı nihāl-i gülde
Lānegīr-i ser-i naħl-i kerem-i yār oldum
4. Ba‘dezin tab‘ım olur tūti-i şirīn-suħen
Nā‘il-i būs-ı leb-i la‘l-i şeker-bār oldum
5. Hāmdül‘illah himem-i hāzret-i Neş‘et’le Muħit
Hāzin-i genc-i zer ü gevher-i esrār oldum

17

NAZİRE-İ TEGAZÜL-İ MİR VÂŞIF

fā ‘i lā tūn fā ‘i lā tūn fā ‘i lā tūn fā ‘i lūn

1. Semt-i dildāra uçardım ben kebüterler gibi
Neyleyim işkeste bālim murğ-i bī-perler gibi
2. Hıttbe-ħān-ı şevķ olsun bülbülān şimdi çıkub
Şāh-ı güller cāmi‘-i gülşende minberler gibi
3. Bu sipihr-i kīne-ver āyā ider mi pūr-fürüg
Necm-i baħt-i bī-ferim rahşande aħterler gibi
4. Şāh-ı hīcāda bulunsa girmege sürāh arar
Bī-kesānı zaħm-dār idenler ejderler gibi
5. Meyve-i bāğ-ı ruħuñ seyrine kâ‘ildir Muħit
Nev-nihālim bārı yokdur saña āherler gibi

18a

18

GAZEL

fā ‘i lā tūn fā ‘i lā tūn fā ‘i lā tūn fā ‘i lūn

1. Hem-ser-i çarħ-ı berīn kāşāne kim gönlümdür ol
Cām-ı mihr-i meh-cebīn cānāne kim gönlümdür ol

2. Lāle-zār-āsā gül-i dāğ ile pür her cānibi
Enderün-ı sīnede külhāne kim gönlümdür ol
3. Bir ğazāl-i nāzenīniñ çeşm-i sevdāsı ile
Kūh u deşti geşt iden dīvāne kim [gönlümdür ol]
4. Maḥfi her gencīnede bir gencīne-i esrār-ı Hāk
Şu ten-i ma'mūrede vīrāne kim gönlümdür [ol]
5. Zülf-i müşkīn nārınıñ şem-i ümīdiyle müdām
Çāk çāk olmağda hemçün şāne kim [gönlümdür ol]
6. Nev-be-nev āsār ile bezm-i cihānda bāde-veş
Neş'e başş olan suḥendāna ne kim gönlümdür [ol]
7. Bu zemīn-i nev ile 'arz-ı eyleyen
Hāzret-i üstād-ı 'ālīşāne kim gönlümdür ol

19

ĠAZEL

mef 'ū lü me fā 'ī lü me fā 'ī lü fe 'ū lün

1. Hāk-i ḳademin kuḥl-ı Sıfāhān'a deġişmem
Kımyāyı ben ol gird-i Beyābān'a deġişmem
2. Seng-i sitemin bir güher-i seng-i ferah kim
Ey Hüsrev-i ḥüsn efser-i ḥākāne deġişmem
3. Bir merd-i suḥandān-ı dil-āġāhı cihānda
Çendīn hezār 'ākıl-ı nādāne deġişmem

18b

4. Şol teng-i maḥal ki ola hemḥāl ile memlū
Billah vasī'-i şaḥn-ı gülistāne deġişmem
5. Bir ḳatre-i nāçiz-i yüm-i ṭab'-ı **Muḥīṭi**
Pür dür ü güher ḳulzüm-i 'ummāne deġişmem

20

ĠAZEL

feilātün mefāilün feilün

1. Bülbül-i dil-figārdır gönlüm
Mā'il-i gül-'izārdır gönlüm
2. Şu riyāz-ı derün-i sīnemde
Naḥl-ı pür berg ü bārdır gönlüm

3. Şaykal-ı 'aşk ile gidüp jengi
Şâf-ı âyine-dârdır gönülüm
4. Suhenim râz-ı 'aşkıdır yekser
Maḥzen-i sırr-ı yârdır gönülüm
5. N'ola maḥsûr-ı kûlzüm ise **Muhîr**
Dür ü gevher nisârdır gönülüm

21

GAZEL

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Ben degilsem raḥş-ıran-ı semt-i şahrâ-yı hüner
Esb-i kilik-i bād-pâyım deşt-i peymâ-yı hüner
2. Kâbiliyet dâmi feyz-i İzidîdür çînesi(?)
Şabr olunmaz yalnız gūşîşledir kâr-ı hüner
3. Bir niğehle çarḥ-ı ser-gerdâni gök kânzil ider
Ṭab'-ı şūḥum tâ o rütbe mest-i şahbâ-yı hüner

19a

4. Kârgâh-ı dilde nessâc-ı ḥayâl-ı çire-dest
Senc ider her dem kumâş-ı nazm u kâlâ-yı hüner
5. Gülşen-i dilde nesîm-i himmet-i üstâd ile
Açılır dâ'im **Muhîr** vird-i zîbâ-yı hüner

22

NAZİRE BE-GAZEL-İ 'AYNİ EFENDİ

fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün

1. Zînet-efzâ-yı 'izâr-ı yâr olur âh-ı derûn
Jâle-veş revnaḥ-dih-i gülzâr olur âh-ı derûn
2. Bezm-i ğamda bihude çekmem pey-â-pey âhı ben
Ehl-i 'aşka sâgar-ı ser-şâr olurâh-ı derûn
3. Zîb-i ser eyler ümîdiyle o derd-i bî-bedel
Gülşen-i dilde gül-i bî-ḥâr olur âh-ı derûn
4. Zümre-i âğyâra çok çok iltifât itdikce sen
Ḥâ'h u nâ-ḥ'âh dâ'imâ bisyâr olur âh-ı derûn
5. Ḥasret-i müy-ı meyânîla seniñ ey muğbeçe
Her zamân hem-şûret-i zünnâr olur âh-ı derûn

6. Yād idince kākül-i ham-ender-ham yāri **Muhîṭ**
Hem kemend u halka vü hem mār olur āh-ı derün

23

ĠAZEL

me fā 'ı lün me fā 'ı lün me fā 'ı lün me fā 'ı lün

1. *Ne bezme neş'e-ressin neşve-yāb-ı 'işretin kimdir*
Hemîşe bî-tekellüf bāde nüş-ı vuşlatın kimdir
2. Benüm mecmū'a-i hālüm perîşān oldı hicrānla
'Aceb şîrāze-bend-i defter-i ünsiyyetin kimdir
3. Kimin gehvāre-yi āgūşımı cāy-ı nişest itdiñ
Bu gūne luṭfile ey tıfl-ı nev hem şoḫbetin kimdir

19b

4. Hele bir kere yokla nabzımı ma'lūm olur cāna
Dil-i zārım gibi bīmār-ı derd-i firḫatin kimdir
5. Ḥaber aldı **Muhîṭ**'in sākīyā bilmez kıyās itme
Ne bezme neş'e-ressin neşve-yāb-ı 'işretin kimdir

24

ĠAZEL

fā 'ı lā tün fā 'ı lā tün fā 'ı lā tün fā 'ı lün

1. Hem nişīnem dilber-i 'ālī-cenāb-ı ma'rifet
Bu sebebden oldu gönlüm behre-yāb-ı ma'rifet
2. Vird-i nazmım pīr ü şebāb-ı sehāb-ı ma'rifet
Reşk ider bāğ-ı dile her dem gül-āb-ı ma'rifet
3. Ḥāce-i feyz-i Ḥudā'dan mekteb-i 'irfānda
Tıfl-ı dil oldı sebaḫ-ḫān-ı kitāb-ı ma'rifet
4. Cür'a-veş pāmāli ol bezm-i cenāb-ı Neş'et'in
Olmaḫ istersen ḫadeḫ-nüş-ı şarāb-ı ma'rifet
5. Bende-i dergāh-ı gerdün iştibāhıdur anıñ
Cümle-i ḫāhiş-gerān-ı iktisāb-ı ma'rifet
6. Ceyb ü damānuñ pür eyler ḫaste-kārānuñ müdām
Zāt-ı pāki kenz-i naḫd-i bî-ḫesāb-ı ma'rifet
7. Çeşme-i kilkim **Muhîṭā** himmetiyle sū-be-sū
Da'im icrā eylemekde āb-ı tāb-ı ma'rifet

25

ĠAZEL

mef 'û lü me fâ 'î lü me fâ 'î lü fe 'û lün

1. Menzil-geh-i dil hâne-i hammâr-ı muhabbet
Olmuş ezeli sâgar-ı serşâr-ı muhabbet
  2. Nağdîne-i râz eylerim işâr hemîşe
Dil hâzin-i gencîne-i esrâr-ı muhabbet
  3. Tarh efgen-i bünyâd-ı kemâl oldu derûna
Feyz-i kerem-i Hâk'la Sinimmâr-ı muhabbet
- 20a
4. Sûzişi suhen söyleyemez şâ'ir-i mâhir
Cân u dilini yakmaz ise nâr-ı muhabbet
  5. Nâçâr başa başsa ayağ ehl-i muhabbet
Şol meclise kim olmaya güftâr-ı muhabbet
  6. Yüz virme şakın rûye-i ağıyâra efendim
Eylerse de şad vechile izhâr-ı muhabbet
  7. Bir kere gören ol gül-i rengin-i 'izânı
Elbette olur bülbül-i gülzâr-ı muhabbet
  8. Gönlüm himem-i hazret-i Neş'et'le **Muhîrâ**
Oldı şadef-i lü'lü-i şehvâr-ı muhabbet

26

ĠAZEL

me fâ'î lünfe 'i lâ tün me fâ'î lün fe' ilün

1. O meh rakîb ile rûz u leyâl bir yerde
Benimle bir gice olmak muhâl bir yerde
2. Neşât-ı bâdeyi ta'kîb ider humâr elbet
Bu bezm-gehde sürür u melâl bir yerde
3. Şanur gören ruğ u ebrûnı evc-i hüsnünde
Tulû'ı eyledi mihr u hilâl bir yerde
4. Bu deşt-gehde benimle o şüh olur hemdem
Olursa menzil-i şîr ü gâzâl bir yerde
5. **Muhîrî** böyle unutmak sezâ mı sulţânım
Tekellüm oldı nice mâh u sâl bir yerde

20b

27

ĠAZEL

mef 'ū lū mefā 'īlū mefā 'īlū fe 'ūlūn

1. Ey serv-i revān sāḥa-i inşāfa ḥırām it
Kumrī-i dil-i 'āşık-ı nā-kāmı bekām it
2. Meydān-ı vefā semtine ey şāhsivārım
Bir kerre yanıl da ne olur 'ātf-ı licām it
3. Şerm itme gönül ol gül-i gülzār-ı cefāya
Bülbül gibi var nāle-künān 'arz-ı merām it
4. Menfūr-ı cihān ṭavr-ı reviş şanma güzel iş
İnsān isen eṭvārını maqbül-i ehem it
5. Yā Rāb eser-i kilik-i **Muḥiṭ**âyı hemişe
Şāyeste-i enzār-ı eḥibbā-yı kirām it

28

ĠAZEL

mef 'ū lū fā 'i lā tü me fā 'ī lū fā 'i lūn

1. Her dem ḥayāl-i cām-i lebūn neş'e-res baña
İçmem şarāb bezm-i cihānda o bes baña
2. Gülşende āh u nāle-i pür-süzümü görüb
Dimiş hezār bülbül-i āteş nefes baña
3. Cā-yı karar-ı murğ-i dili şordığımda ben
Gösterdi zülfi gibi o bir tel kafes baña
4. Hādī-i kūy-ı kām olıver feyz-i İzīdi
Olmaz rehtümār ne gam hiçkes baña
5. Kaṭ' eyledim ümīd-i vişāli **Muḥiṭ** ben
Gerçi o şūḥ dimedi ümmīdi kes bana

21a

29

ĠAZEL

mef 'ū lū me fā 'ī lū me fā 'ī lū fe 'ū lūn

1. Sūz-ı dil-i 'uşşākı uşūl ile o şehnāz
Efzūn ideyor şarkıya itdikce ser-āgāz

2. Tūṭī gibi ol āyine-ruḥ āḥire gūyā
Olmaz baña ebkem gibi bir söze dehān-bāz
3. Murḡ-i dil-i işkeste-perim lāne-i zūlfūñ
Terk eyler idī olsa eger cünbiş-i pervāz
4. Ebvāb-ı murād itmeyi ḥazret-i fettāḥ
Şabr eyle gönül bir gün ider luṭfi ile bāz
5. ‘Arz itmege āḥbāb-ı süḥandāna **Muḥīṭā**
Şebt eyledi bu nev-gazeli kilik-i hünersāz

30

GAZEL

me fā ‘ ĩ lün me fā ‘ ĩ lün me fā ‘ ĩ lün me fā ‘ ĩ lün

1. Hele ḳand-i vişāl-i yār ile şīr-i bekām olduḳ
Ferāmūş eyledik telhī-i hicrānı bekām olduḳ
2. Gül-i ruḥsār-ı yārı şemm idüb ne oldı dirlerse
Şabā āḥbāba söyle gördük ā işte zikām olduḳ
3. N’ola rümāl isem mānende-i zıll pāyine her bār
O serviñ sāye-i ‘aşkıñda meşhūr-ı enām olduḳ
4. ‘Aceb mi Ḥüsrev-iṭab’a Mesīḥā ise mülk-i nazm
Şehenşeh-i aḳālīm-i ma‘āniye gulām olduḳ
5. Yine şāyeste-i taḥsīn-i üstād olmamız ma’mül
Muḥīṭā nā’il-i sabbās-ı āḥbāb-ı kirām olduḳ

21b

31

GAZEL

me fā ‘ ĩ lün me fā ‘ ĩ lün me fā ‘ ĩ lün me fā ‘ ĩ lün

1. Bu şeb ḡam-ḥane-i tārikime ol mehlikā geldi
Sipīhr-i sīneme hem dīdeme nūr u ziyā geldi
2. Güşāde oldı güller nevbahār-ı cān-fezā geldi
Açıl ey ḡonce fem ‘uşşāḳa hengām-ı şafā geldi
3. Gönül ol verd-i neşküfte açılmış gül gibi müjde
Şitābān bu nüvīd ile baña bād-ı şabā geldi
4. Virir bezme şoḡukluk zā’id-i efsürde-dil āmmā
Gelirse ol güzel ṭıfl ile ḥoş geldi şafā geldi

5. **Muḥīṭā** fülk-i ümmīdim olursa ḥāllerin maṭlūb
Aña feyz-i Ḥudā nāmı ile bir nā-Ḥudā geldi

32

ĠAZEL

fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lūn

1. Şūḥ-ı şīrīnkār imişsin böyle bilmezdim seni
Ṭatlı dilli yār imişsin böyle bilmezdim seni
2. Telḥ-kām idim kelāmıñ eyledi şīrīn-dehān
Şekkerīn güftār imişsin böyle bilmezdim seni
3. Bir niḡāḥ dikḡat itmişdim kamaşdı dīdeler
Mīhr-i pūr-envār imişsin böyle bilmezdim seni
4. Bir nazarla gönlümü bend ittiñ ey cādū-niḡeh
Mişli yoḡ seḡḡār imişsin böyle bilmezdim seni
5. Rāz-ı meknūn-ı dil-i maḡmūmı bildiñ söylediñ
Kāşif-i esrār imişsin böyle bilmezdim seni

22a

6. Eylediñ āḡir o māḡı baña encümden ıraḡ
Ey felek ḡaddār imişsin böyle bilmezdim seni
7. Nā'il-i eltāf-ı dildār olduñ 'ıyd üsti **Muḥīṭ**
Defterinde var imişsin böyle bilmezdim seni

33

ĠAZEL

fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lūn

1. Şaḡlarım ölsem de 'aşḡıñ sīnede cānum gibi
Pertev-endāz-ı hidāyet nūr-ı ĩmānum gibi
2. Ben ne cürm itdim ki ey şāḡ-ı ḡüsün ḡiç baḡmayub
'Arzuḡālīm çāk çāk itdiñ girībānum gibi
3. Gerçi şāḡān-ı ḡüsün zālīm olur bildigimiz
Bir sitem-ger görmedim ammā ki sulṭānum gibi
4. Ḥaṭṭ-ı nev ol sāde rūyuñ şafḡa-i ruhsārım
Eyledi pūr zīb ü fer evrāḡ-ı dīvānum gibi
5. Dür-ı mazmūn ile pūr bir kulzüm-i ma' nī **Muḥīṭ**
Kevnde nā-yābdır bu ṭab'im 'ummānum gibi

34

ĠAZEL

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. Ne söylersem o şüha hâlimi eş'âra dâ'irdür
Kelâm-ı derd-mendiñ derdini ızhâra dâ'irdür
2. Yakışmaz 'âşıkân bezminde vaşf-ı ni'met-i cennet
O meclisde suhanlar neş'e-i didâre da'irdür
3. Dehen-bâz olma bezm-i şâ'irânda hâl-i 'âlemden
Mey ü mañbûb ile şoñbetleri eş'âra dâ'irdür
22b
4. Ne şoñbet itdi kim ol râzdan-ı hâl-i 'âşıkla
Su'al itme rakîbâ söylemem esrâra dâ'irdür
5. Nevâzişle tekellüm eyler ammâ ğayr ile ol şüh
Muhîrte söylediği söz bütün âzâra dâ'irdür

35

ĠAZEL

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. Kelâmım bezm-i meyde sâğar-ı ser-şâre dâ'irdür
Niyâzım bûs-ı la'l-i sâķî-i dildâre dâ'irdür
2. Gönül neyzen-nigeh bir kec-külâhın nâr-ı 'âşkıyla
Dönüb tennûre hemçün Mevlevî hem-vâre dâ'irdür
3. Kıyâs itme o mâhın cevrine dâ'ir eşkimüz
Cefâ-yı bî-şümâr-ı çarĥ-ı nâ-hun-ĥ'ara dâ'irdür
4. İder mi merd-i âgeh-dil olan tañşîline verziş
O 'ilm ü fenne kim bu günbed-i devvâre dâ'irdür
5. **Muhîr** üftâde-i girdâb-ı keşti-veş hezârân hayf
Düşelden baħr-ı 'âşka bûd-ı biçâre da'irdür

36

ĠAZEL

NAZİRE-İ TEGAZÜL-İ RÂSİĦ EFENDİ

mef 'ü lü me fâ'î lü me fâ'î lü fe'ü lün

1. Ol serv-i revân kim gülerekten baķıyordu
Cûlar gibi pâyine dil-âzâr aķıyordu

2. Zaḥm-ı kühen-i sīnemize merhem umarken
 ğam-ı 'aşkıyla yeñiden bakıyordu
3. Ağyārñ ayağını kestib bezmden 'uşşāk
 Tenhāca mey-i vuşlat-ı yārı çaķıyordu
4. Gözden şakınurken o perī ḥātem-i la'lüñ
 Çeşm-i terim engüşt-i nigāh ıakıyordu
5. Baķ gerdenime silsile-i zülfi **Muḥīṭā**
 Mecnün deyüb ol Leylī nigāhım ıakıyordu

23a

37

ĠAZEL

me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün me fā ' ī lün

1. Fürüg'-ı ḥüsni ol mehrünñ 'ālem-tāb olub geçdi
 Mişāl-ı devlet-i dünyā ḥayāl ü ḥ'āb olub geçdi
2. Güzer-gāh-ı fenādan teşne-gāh-ı vuşlatñ ekşer
 Zülāl-i ḥançer-i hicrān ile pür-āb olub geçdi
3. ol rind-i şahbā-nüş-ı 'aşka bezm-i 'ālemden
 Şafā-yı ḥātır ile hemdem-i āḥbāb olub geçti
4. N'ola nüş eylesem cām-ı lebiñ meclisde kendinden
 O sākī çeşm-i ser-ḥüşı gibi bī-tāb olub geçti
5. **Muḥīṭā** rişte-i taḥsīn-i aḥbāba bilā şübhe
 Bu nazm-ı ābdārım gevher-i nā-yāb olub geçti

38

ĠAZEL

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Ṭab'-ı şīrīn-maķāl var bizde
 Ṭūṭı-i bī-mişāl var bizde
2. N'ola maķbül-ı ḥāş u ām olsaķ
 Nażar-ı ehl-i ḥāl var bizde
3. Rind-i menbüş-ı meclis-i 'aşķuz
 Neş'e-i lā-yezāl var bizde
4. Sürme ḥāk-i derinden 'aynımıza
 Ḥ'ahiş-i iktiḥāl var bizde

5. Baħr-ı tab'-ı Muħîr-i zār gibi
 Kūlzūm-i pūr-le'āl var bizde

23b

39

ĠAZEL

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

1. Eṭvār-ı ehl-i 'aşķperīşān-mā'ldür
 Sevdā-yı zūlf-i yār ile āşūfte ħāldür
2. Ħurd itse şīşe-i dili seng-i sitem ile
 Ħaml itme saħt-ı diliñe ħurde-i sāldür
3. Zünnār-ı bend-i küfr-i ħaṭ u zūlfi ol bütüñ
 Deyr-i kadīm-i 'aşķta rāhib misāldür
4. Bār-āver-i murād degildür o nahl-i nāz
 Daħı riyyāz-ı 'işvede nūr-ı nihāldür
5. Kerem-i ülfet ol fenādañ rūzgār
 Nār-ı muħabbete sebeb-i iştigāldür

40

mef'ülü fā'ilä tū me fā'ülü fā'ilün

1. Pek düşme öyle verziş-i taħşīle şubħ u şām
 Deħriñ bu māl u şerveti ħ'āb u ħayāldür
2. 'Älemde kīmyā-yı sa'ādet bulan zevāt
 Ħizmet-güzīn-i dergeh-i ehl-i kemāldür
3. 'Arz it cenāb-ı Neş'et-i üstāda kim **Muħîr**
 Taħsīn ider bu nev-esere iħtimāldür
4. Ol cāmi'ü'l-fünün u hüner ħāk-i pāyine
 Şaf şaf gürüh-ı ehl-i hüner rūymāldür
5. Zāt-ı şerīfi kālbüd-i ehl-i ħācete
 Sermāye-i ħayāt-ı şafā iħtimāldür

24a

6. Dil-mürde ğam-ı dihime mānende-i Mesīħ
 İhyā ider kelāmı peyāmbere-i ħişāldür
7. Baħr-i **Muħîr**-i gevher-i esrār-ı Meşnevī
 Bu tekve-gehde şānī-i Monla Celāl'dür

41

ĠAZEL

me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

1. O şūhuñ 'ārız-ıñıy-gerdesi bir tāb-dār āteş
İtāle eyleme dest-i nigāhı kim yaqar āteş
2. Be hey kāfir naşıl tāb-āver olsun 'āşıkıñ cismi
Bu nār-ı cāna sūz-ı firqatıñ düzāh şerār āteş
3. Ne dem kuhsāre dūşsem āteş-i sevdā-yı zūlfünle
Kesilür sūz-ı şem'den cūylarla kūhsār āteş
4. 'Alev-hīz oldığı dem nār-ı 'āşıkıñ küllhan-ı dilde
Dehān-ı 'āşık-ı sūzān ider kevne nişār āteş
5. Dem-i temmuz-ı hicriñ tāb u sūz-ı cān-güdāzından
Semāda ebr-i āh-ı 'āşık olur şu'le-bār āteş
6. Ne mümkin ol büt-i āteş peresti der-kenār itmek
Şerer-pāş-ı ğāzabdır sū-be-sū ğüyā niyāz āteş
7. **Muhīf**'iñ ba'd-ez-īn eş'ār-ı böyle āteşindir hep
Bıraqdı ez-ser-i nev cānıma bir yādigār āteş

42

ĠAZEL

fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lün

1. Tavr-ı çeşmiñ o mehüñ zūlf-i siyeh-kār idemez
Mestiñ evzā'-ı perişānını huşyār idemez
2. Ümītden eşer yok o perī peykerde
Bir varaq-pāre yazub 'āşıkā niyāz idemez
24b
3. Va'd-i vaşl eyleyüb ol şūh ferāmūş itse
Dil-i şermende unutduñ deyüb ih̄tār idemez
4. Naqd-i dil virdüm alub kāle-i vaşl-ı yāri
Böyle dād u sitedi degme h̄ridār idemez
5. Rāz-ı aḫvāl-i zamānı bilen āgeh-diller
Gördiği yāri hemān maḫrem-i esrār idemez
6. Bāde-i 'aşk ile mestiz bu ḫarābāt içre
Öyle ibrām ile sākī bizi mey-ḫ'ār idemez

7. Mürde dil kimse girân-ı ħâb-ı 'alâyıkda iken
Nefĥa-i Sür-ı Serâfîl ile bîdâr idemez
8. Verd-i neşkûfte-i gülzâr-ı vefâ-âra **Muhîr**
Bir açılmış güli dil zîver-i destâr idemez

43

ĠAZEL

mef 'û lü fâ 'i lâ tü me fâ 'î lü fâ 'i lün

1. Rûy-ı zemînde şekl-i beşerde melek odur
Tâ âsumân-ı câna 'urüc idecek odur
2. Çek zevrak-ı şarâbı o mâhı alub gece
Deryâda zevk-i cünbiş-i şayd-ı semek odur
3. Var bize Çîr-i süfre-i ehl-i kemâl ol
Şîr ü şekerden emlah u aĥla yemek odur
4. 'İrfân u 'ilim olmayub emvâl olur ise
Ĥân-ı cihânda et'ime-i bî-nemek odur
5. Bir lutfâ biñ cefâ n'ola kılsa o meh **Muhîr**
Hem meşreb-i kâdîme-i çarĥ-ı felek odur

25a

44

ĠAZEL

me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün

1. O şîrîn-leb naşıl meşhûr ise ĥatır-şikenlikde
Gönülde bî-sütün-ı ġamda öyle kühkenlikde
2. Tarîk-i Ĥaĥĥ'a sâlik âdemi ġümgeşte râh eyler
O kâfir mâcerâ şeytân şîfatdır râhzenlikde
3. Güşâd it sîne-bendin seyr ederken gülşen-i rüyuñ
Şafâ-yı cân-fezâ var 'âşîkâne yâsemenlikde
4. 'Aceb bu rûzgâra neyledim bilmem ider ber-bâd
Ne dem görse dil-i nâşâdı şaġlıĥda esenlikde
5. Degüşmez cevşen-i şâhâne dervîş-i deryâ dil
'Abâsı göz göz olsa şaşt-ı mâh-veş kühenlikde
6. Olur şad çâk-i ĥayret dil-i pâre pâre-veş birġün
Gönül berçide dâmen gezmeyenler bu dikenlikde

7. Lisān-ı ehl-i dilde ol ruḥ-ı āyīne ṣehrengīz
Muḥīṭ'iñ tūṭi-i ṭab'ı gibi ṣīrīn-suḥenlikde

45

NAZİRE-Yİ TEGAZÜL-İ MİR VÂŞIF

fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lā tūn fā 'i lūn

1. Feyz-i feyyāz-ı ezel kālīb-i insāne gōñül
Nūr-baḥṣā-yı şafā-yı kālīb-i cāne gōñül
2. Gōñül al sālīk-i rāh-ı Ḥaḳ isen pīrāneden
Mūşal-ı menzil-i maḳşūd-ı mūrīdāne gōñül
3. Eyledim künc-i ḥarābātı maḳarr kim yapılır
Himmet-i pīr-i muḡān ile bu virāne gōñül
4. Bezm-i ḥübān-ı mey-āşāma ne dem başsam ayāḡ
Gezer elden ele mānende-i peymāne gōñül
5. O hümā meşrebiñ 'aşkıyla hevalanmış iken
Āşiyān-sāz olamaz bir daḡı bir yāna gōñül
6. Añladım balsa da tenhāda **Muḥīṭā** diyemez
Mīr Vāşif gibi āḫvālını cānāne gōñül

25b

46

mef 'ū lū fā 'i lā tū me fā 'i lū fā 'i lūn

1. Oldı o dilber 'aşık-ı ḥayrāne mübtelā
Gāhī perī olur imiş insāne mübtelā
2. Nūş-ı şarāb-i vaşlı şı içmek gibi olur
Olsa o şūḥ-ı meclis-i mestāne mübtelā
3. Ey āteşīn-mizāc bu bī-rahmlık nedür
Kül oldı nār-ı hicre yana yana mübtelā
4. Şeb tā-seḥer yanar yakılır mūm gibi gōñül
Pervāne-veş o şem'-i fūrüzāne mübtelā
5. Biñ du'a ider bir ānda ferāmūş ider yine
Cānānemiz o rütbede nisyanē mübtelā
6. Mecbūr isem 'aceb mi **Muḥīṭā** ol āfete
Şā'irler olur ekşer-i ḥübāne mübtelā

Kaynaklar

- Aktün, Ömer Faruk, (1994), "Divan Edebiyatı", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 9, 389-427, İstanbul. (30.11.2019).
- Beydilli, Kemal, (2006), "Mustafa III", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 31, 280-283, İstanbul. (30.11.2019)
- Çeltik, Halil, (1998), "18. YY. Tezkirelerindeki Divan Şairleri", *TUBA* 22, 49-85. *Dîvân*, Muhîr, Milli Kütüphane, Yz. A. 3284/1.
- Genç, İlhan, (2005), *Hoca Neş'et, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divânının Tenkidli Metni*, İzmir.
- Genç, İlhan, (2013), *Neş'et, Hoca Süleyman Neş'et Efendi*
www.turkedebiyatisimlersonzlugu.com (29.11.2019).
- Gürel, Rahşan, (tarihsiz), *Enderunlu Vâsıf Divanı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Horata, Osman, (2007), "Şiir", *Türk Edebiyatı Tarihi-II*, 451, ed. Talat Sait Halman vd., Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Horata, Osman, (2009), *Has Bahçede Hazan Vakti*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- İsen, Mustafa, "Hoca Neş'et", *TDV İslam Ansiklopedisi*,
<https://islamansiklopedisi.org.tr/hoca-neset> (30.11.2019).
- Kalpaklı, Mehmet , (2006), "Osmanlı Şiir Akademisi: Nazire", *Türk Edebiyatı Tarihi-II*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Özgül M. Kayahan, (2006), *Dîvan Yolu'ndan Pera'ya Selâmetle*, Ankara: Hece Yayınları.
- Ramazanoğlu, M. Gözde, (2009), "Selimiye Camii ve Külliyesi", *TDV İslâm Ansiklopedisi*-36, 434-436, İstanbul.
- Ulucan, Mehmet, (2007), "Edebiyatımızda Lider Tipi ve Hoca Neşet Örneği", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 17 (1), 131-144.

